

Tremtis

TREMTIS - THE EXILE

Lithuanian Monthly

Nr. 82, 19. September 1952

Publisher & Editor: Simas Miglinas.
Membership Association of the Free
Press, (13 b) Memmingen, Postfach 2.
Tel. 2677 * Printer: Memminger Zel-
tung, Schranneplatz 6.

Nr. 82

LIETUVIŲ TREMTINIŲ LAIKRASTIS VAKARŲ VOKIETIJOJE

1952. IX. 19.

Savomis temomis

Tautos Diena

Rugsėjo 8-ją švenčiama Lietuvių Tautos Diena. Šventė duoda progos, atitrukus nuo kasdieninių rūpesčių, darbų bei užmiršus asmeniškus sunkumus ar nepatogumus, susimąstyti apie lietuvių tautos praeitį, žvilgtelti į jos nueitą kelią amžių bėgy ir pagalvoti apie dabartinį metą, Lietuvai esant pavergtai svetimos jėgos. Ir praityti, kaip ir dabarty, lietuvių tauta išgyveno daug sunkių laikotarpių. Jau žiloje senovėje lietuvių gyvenimo Baltijos pajūry, ir garsėjo pasaulį gintaru. Rami ir sėsli tauta tuo metu nebuvo išjungusi į valstybinį gyvenimą. Gyveno gentimis. Tik vėlesniais amžiais, nuolat vis gausėjant kaimynų užpuolimams, lietuvių kunigaikštijos Mindaugo vadovybėje buvo apjungtos ir Lietuva pradėjo gyventi valstybinio gyvenimu, kuris Vytauto Didžiojo laikais pasiekė didžiausią suklestėjimą. Tačiau po Vytauto mirties (Lietuvos bajorai) nusigrėžus nuo lietuvių kunigaikštijos ir susibūti lietuvių tautai (Lietuvos bajorai) Lietuva pradėjo silpnėti. Tais silpnėjimas baigėsi Lietuvos padalinimu ir caristine okupacija. Po ilgų caristinės priepaudo metų pavergtoje lietuvių tautoje brenė išlaisvinimo mintis, kurią kėlė tuo metu buvusios negausios šviesuomenės pajėgos. Nors lietuviškoji spauda ir buvo uždrausta, pasiryžę ji buvo spausdinama sėkmingai, ir iš ten gabenama pavergtoje Lietuvoje, kur ji žiebė laisvės mintį. Kova dėl laisvės pareikalavo daug aukų. Nemaža lietuvių klynoje ir kovotojų dėl tautos laisvės buvo išstremti Sibiran, kur mirė kankinių mirtimi. Tačiau tos aukos nebuvo velti. Pirmojo Pasaulinio karo išvakarėse lietuvių tautoje jau tiek buvo pribrendusi laisvės mintis, radosi savanoriai, kurie ėmėsi ginklo, kad Lietuvą būtų laisva.

Negausiomis jėgomis buvo nugalėti visi sunkumai, kuriuos sutiko ant karo griuvėsių valstybiniam gyvenimui besikelianti lietuvių tauta. Metai po metų nepriklausomą Lietuvioje gyvenimas gerėjo, o paskutiniai nepriklausomo gyvenimo metai jis daugelyje sričių jau buvo pasiekęs gana aukšto lygio. Visa tai buvo pasiekta suvomis jėgomis, suteiktų darbų. Kaip kunigaikštį laikais Lietuva galybės pasiekė tik visas tautos jėgas suteikus valstybinio gyvenimo formon, lygiai taip pat tik su teiktinomis jėgomis buvo įmanu, po ilgų caristinės priepaudo, atstatyti Lietuvos nepriklausomą gyvenimą.

Lietuvos nepriklausomas gyvenimas buvo nutrauktas svetimos jėgos, kuri šandien grąsina viso pasaulio laisvei. Lietuva buvo per silpna tai jėgai pasipriešinti ginklu. Tačiau jau paliko kitas ginklas — dvasinis pasipriešinimas. Taisi pasipriešinimas ir šandien vyksta Lietuvoje. Palikusieji saugoti gimtųjų sodybų dažnas, kuris tik nepakliuso okupantui, susilaukė lietuvių klynoje ir kitų kovojusių dėl Lietuvos laisvės likimo — išstremti Sibiran. Pasitraukusieji iš tėvynės ir pasirinkusieji benamiskumą aštuonerių metų būvyje išsiskaidyti įvairiose šalyse. Šandien dar sunku būtų nusakyti laiką, kada kaip niekada pasaulis išsiskaidyti lietuvių galės grįžti į gimtuosius namus. Tačiau šandien laisvasis pasaulis intensyviai ruošiasi pasipriešinti tai jėgai, kuri pavergė Lietuvą ir kuri pat visos žmonijos grėsmė. Taisi kaip tik teikia vilčių artėjant galimybei ir Lietuvai išlaisvinti ir tešti jėgos nutraukta valstybinį gyvenimą. Tam metui būtina kiekvienam lietuviui ruošti, kur jis begyventų ir koki asmeniški sunkumai betektų jam išgyventi. Kiekvienam akivaizdžiai Lietuvos praeitis rodo, kad lietuvių tauta tik sąjungtomis jėgomis galėjo pasiekti savo valstybinio gyvenimo.

Bendruomenė

Rugsėjo 3 d. įvyko PLB Vokietijos Krašto Tarybos atstovų suvažiavimas, kuris per rinko valdybą. Šio suvažiavimo proga buv. ir dabartinis Vokietijos Krašto Lietuvių Bendruomenės pirmininkas Pr. Zundė padarė pranešimą apie paskutinių metų būvyje atliktus bendruomenės darbus. Pirmo atliktų darbų vieton išskyla išlaikymas vienintelės visame pasaulyje lietuvių gimnazijos — Vasario 16-šios Gimnazijos Vokietijoje. Čia nebus glimnami ai tuos sunkumus, kuriuos teko ir toliau teks nugalėti šai gimnazijai išlaikant. Kaip kas bevertintų PLB Vokietijos Krašto Valdybos darbus, visada turės pripažinti, kad vien gimnazijos esamomis sąlygomis išlaikymo atliktas didelis darbas.

Toliau savo pranešime pirmininkas kiek plačiau apibūdino mokyklų padėtį Vokietijoje. Šiuo metu Vokietijoje tevelkia trys pradinės lietuvių mokyklos ir trys vargo mokyklos. Atsižvelgiant į mokyklinio jaunimo skaičių, siekiant 2500, palikusios mokyklos jokių atvejų negali apimti visų lie-

Pokalbiai karo galimumo ir negalimumo temomis

Sio meto spaudoje gana daug rašoma karo temomis. Kada karas turėtų prasidėti, kokia būsiąti jo eiga, kas karą pradės ir p. n. spėliojimų ir svarstymų dažna užtikti įvairių šalių spaudoje. Šiomis temomis mirgėjimas spaudos, atsižvelgiant į vis didėjantį ginklavimąsi tiek Rytuose, tiek Vakaruose, yra suprantamas. Jeigu jau ginklai kalami, tai nebe reikalo. Jie anksčiau ar vėliau turės būti ir panaudoti.

Keli būdingesni spėliojimai apie karo galimybes:

1. Karas kilsias 1960 metais.

Šita datą trečiajam pasauliniam karui kilti nustatė prancūzų laikraštis „Le Monde“, esą vadovaudamasis Jungtinių Amerikos Valstybių karo laivyno operacijų admiralo Fechtelerio Amerikos Tautinio Saugumo Tarybai rašytu laišku. Tame laiške admiralas teigia, jog 1960 metais Sovietai tiek jau bus kariniai pasiruošę, kad karas bus neišvengiamas. Europos armijos tegalėsiančios tik tris dienas laikytis prieš puolamąją 115 divizių sovietų jėgą, Britanija atominiams puolimais būsiąti atskirta nuo Skotijos, o Amerika atkirsia nuo Anglijos, kuri bus nugalėta sovietų parašiotininkų ir pasidarys bevertė Amerikos sąjungininkė...

Nors spaudoje buvo neigiamastokiolaikš buvimas, tačiau minėtas prancūzų laikraštis pakartotinai pareiškė, jog jis to dokumento visai nebūtų skelbęs, jei jo nebūtų buvę.

2. Trečiasis Pasaulinis Karas kilsias 1954 metais.

Didysis Prancūzijos generolas De Gaulle esąs įsitikinimo, jog Trečiasis Pasaulinis Karas turės kilti 1954 metais, nes tada Jungtinės Amerikos Valstybės jau būsiąti tiek kariniai pasiruošę, kad padiktuos Sovietų Sąjungai sąlygas, kurių priėmimas reikštų komunistinės diktatūros galą. Dėl to sovietams nieko kito nebeliks, kaip neprimant amerikiečių statumų sąlygų, leisti į karą avantiūrą. Gen. De Gaulle įsitikinęs, kad Amerika beprasmingai nemėtytų ginklavimuisi milijardų sumų, jei nesiruošytų jų ginklų panaudoti taikos išgyvendinimui.

3. Sovietai sukurstys Ameriką kariauti su Kinija, tada jie puls Europą

Pagaliau trečia teorija, kad Sovietų Sąjunga pirmiausia bandysianti įstumti Jungtines Amerikos Valstybes karan su Kinija.

tuviukų. Gera, kad bendruomenės vadovybė dedama pastangų sudaryti knygynėlius, kurie bent dalimi galės prisidėti prie lietuvių palaikymo čia augančiame lietuviškame jaunime. Žinoma, tuo atveju, jei rasis, kas to jaunimo dėmesį atkreips į tas bibliotekas ir sudoms lietuvišką knygą.

Iš pranešimo aiškėja, kad bendruomenės vadovybė metų būvyje įvairius bendruomenės vienetus belankydama padarė per 100 kelionių. Tų išvykimų proga stiprinti ryšiai su stovyklose bei didesnė ar mažesnė kolonijose susitelkusi bei suteiktai lietuviams. Ryšio palaikymą su bendruomenės padaliniais tektų teigiamai vertinti. Ypač turint prieš akis faktą, kad vyklykiam gyvenime išskyla negerovių, kurių laiku pašalinimas būtinas, kad bendruomenė neišsimestų nieko bendra su organizuotumu neturį elementai. Tokių centro apsilankymų bendruomenės padalinuose metu ne tik kad gali tampa rti saiti su centru, bet, reikia manyti, surandamos progos apskritai įzelgti žmonių nuotakas, jų tarpusavio santykius ir, reikalui esant, tie santykiai švelninami. Ar taiti visose pilnumoje atliko buvusioji valdyba — sunku būtų tiksliai nusakyti. Tačiau atrodo, kad vis dėlto ne visur jos atstovai atsirado, kur ir buvo reikalo atsirasti. Gal taiti įvyko dėl laiko neštekimo, ar lėšų stokos, čia nebus įmanomi spėsti. Tačiau turima pavyzdžių, kur reikėjo centro žmonėms pasirodyti ir ištiesinti kai kur kilusius stovyklose neaiškumus, tačiau tas dėl kažkurių priežasčių nebuvo padaryta. Ypač atsižvelgiant į pirmuosius organizacinius bendruomenės žingsnius, lauktinas tampsinis centro ryšys su bendruomenės padaliniais, kad tokio ryšio nuolatimumu būtų bendruomeninis gyvenimas stiprinamas ir tuo pačiu šalinami pasitaikę neigiamai, kartais išsiskaidymai asmeniskumų ar kurių kitų aplinkybių. Nuo bendruomenės organizuotumo priklauso jos stiprumas

Be savos mokyklos

Rugsėjo pirmomis dienomis įvairiose mokyklose prasidėjo mokslo metai. Šiais metais Vokietijoje palikusieji lietuvių vaikų jau didesnis skaičius turėjo eiti į vokiečių mokyklas, negu kad praėjusiais metais mokslo metais prasidant. Dėl stoks lėšų, vis daugiau

prasidėjus Amerikos-Kinijos karui, kai JAV ten mes visas žymiausias savo pajėgas, tuo atveju, esant karinei tuštumai Europos Vakaruose, Sovietų Sąjunga puls amerikiečius (ir apskritai vakariečius) Vakarų Europoje. Tačiau visai nesimailys i amerikiečių — kiniečių vykstantį karą, tik teiks kiniečiams ginklais paramą, kaip kad dabar daro Korėjoj.

4. Sovietai bus priversti pasitraukti savo teritorijon

Pagaliau yra aiškinančių ir manančių, jog Trečiojo Pasaulinio Karo visai nebus. Jei jis būtų įvykęs, tai turėjo anksčiau prasidėti, kai Amerika dar buvo kariniai silpna. Šandien Sovietams jau per vėlu bandyti pradėti karą, nežūrint jų tam tikro pranašumo vienoje kitoje srityje. Šandien Jungtinės Amerikos Valstybės jau turinčios pakankamą smogiamąją jėgą, su kuria per trumpą laiką galėtų sunaikinti pačius svarbiausius sovietų centrus. JAV stiprios modernių lėktuvų naikinausios pajėgos įvairiose bazėse apsupusios kuone visą pasaulį. Iš įvairių atramos taškų joms nėra sunku pasiekti bet kurią Sovietų Sąjungos teritorijos vietovę ir ją visiškai sunaikinti.

Šita amerikiečių pasirošima gerai žina sovietai ir dėl to privergia leisti į karą avantiūrą. Jie vis su didesne įtampa ginčiojasi, manydami, kad jiems pasiseks laimėti ginklavimosi varžybas.

Šandien amerikiečiai, turėdami paruotų pakankamas naikinamąsias pajėgas pirmomis karo dienomis pakirsti Kremliaus karinius nervus, vis dėlto neturi pakankamą pajėgų Sovietų Sąjungai užimti. Tačiau manoma, kad Amerikos tikslas tiek kariniu požiūriu pasiruošti, kad vieną dieną galėtų tuos sovietams padiktuoti sąlygas. Šitokias mintis įvairiomis progomis iškėlė eilė tiek amerikiečių politikų, tiek karo žinovų: — pasiruošę tiek, kad spvietai sutiktų kalbėtis.

Sovietai, esą, numanydami šitas amerikiečių užmačias, taip pat ruošiasi. Neseniai spaudoje sumirgėjo gausybė straipsnių apie Stalino pylimo įrengimą Baltijos pajūriu nuo Lübecko iki Piluvos. Tačiau kariniai žinovai linkę manyti, jog šis „Stalino pylimas“ tėra sovietų priemonė dėmesį nukreipti nuo pagrindinių jų gynybinių pasirengimų. Iš kitos pusės Baltijos pajūriu įrengiamas „Stalino pylimas“ tegali turėti

stingant mokytojų, metai po metų užsido savo laiku veikusios lietuviškos mokyklos stovyklose bei didesnėse lietuvių telkiniuose. Šandien lietuviškų mokyklų skaičius Vokietijoje visaiškai sumažėjo. Didžiūma lietuviukų privalo eiti mokytis i svetimas mokyklas. Panaši padėtis yra ir kitose šalyse išsiskidusių lietuvių tarpe.

Lietuviukas, lankydamas svetima mokyklą, susiduria nautatimo pavojui. Tiesa, jis turės progos gerai išmokyti svetimų kalbų, tačiau pagrėičių jis bus tolimas nuo visa to, kas lietuviška.

Laisvės metais, gyvenant savame laisvame krašte, auklėjamas apskritai ir tautinis auklėjimas vyko savose mokyklose. Šandien, tremties pastogėje veik neturint savų mokyklų, jų uždavinių bent dalį turi pasiimti tėvai. Tik tėvai esamomis sąlygomis gali nors dalį atlikti tų uždavinių, kuriuos Lietuvoje atliko sava mokykla. Šandien

prilaikomąjį tikslą. Pagrindinė sovietų gynybos linija įrengiama Dniepro srity. Ten vykdomi didžiuliai sustvirtinimai, kokių pasauly iki šiol nebuvo, kad bet kokiam isiveržimui Sovietų teritorijon būtų užkirstas kelias. Sustvirtinimų įrengimas Sovietų teritorijos slenksty kaip leidžia daryti išvadą apie Kremliaus nepasitikejimą vykdyti puolamąjį karą.

5. Abi šalys pasidalias pasaulį ir karo niekuomet nebus

Pagaliau gana populiarī teorija apie karo nebuvimą tarp Amerikos ir Sovietų Sąjungos. Tai pasauliui pasidalinimo šalininkų mintis, kuri nėra svetima ir Churchillui. Yra manančių, jog belenktyniaudami apsiginklavimo srity tiek sovietai, tiek amerikiečiai vieną dieną turės prieti įsitikinimo, kada bailsių ginklų bus didžiuliai rezervai, kad nė vienas pusei — be savės susinaikinimo — nėra vilties karą laimėti. Tada, esą, galimas pasidalinimas pasauliu tarp Maskvos ir Amerikos.

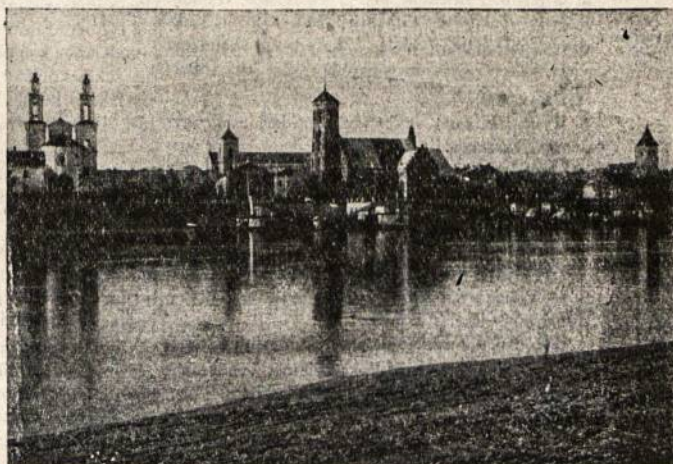
Si teorija, iš pirmo požiūrio galinti įtikinti, ypač turint galvoje pastarųjų laikų politikos adogmatiskumą, bet giliau jona pažvelgus ji taip pat turi silpnumą, nelėdiančių tikėti jos galimu išgyvendinimu. Net i šai atidėjus romantinį bei tautų laisvės šūkiams pridangstomą visuotinos pasaulyje taikos išgyvendinimo reikalą, atrodo, kad riedėjimo linkui karinio susikirtimo vienu iš svarbiųjų variklių yra ūkinio gyvenimo paralyžius, kurį tenka laikyti sovietų kūdikiu. Taip pat ir nepasitikejimas sovietų pasidėjimais dėl jų visuotinio lauzymo praėity kai būti vienu iš įspėjančių ženklų „broliškais“ saitais nesiristi su šiuo partneriu ir susiriusus ne naikinti karui paruotų pabūklų, kad juos sunaikinus rytot netektų iš naujo ruošti karui arba rizikuoti būti užpultam, kai tik, įtikėjęs partnerio sužmoniskėjimu, spėsi nusiginkluoti. Dėl šitų motyvų net ir pasidalinus pasaulį su sovietais jų partneriui tektų visą laiką būti karo paruotų, o tuo pačiu save ūkiškai varginti.

Nestinga ir daugiau svarstymų karo temomis. Atidėjus i šai karinio konflikto datinius (kada jis gali kilti) spėliojimus, bene daugiausia tikinas gali būti teigimas, jog ginklai neveltui kalami ir jie vėliau ar anksčiau turės prabilti, ypač kai turimas reikalas su tokiu partneriu, kuris jokių pasidėjimų nevykdo.

tampresnis tėvų bendravimas su savo vaikais, besimokančiais svetimos mokyklose, yra būtinesnis negu laisvės metais. Tremtyje augančios lietuvių kartos išlikimas Lietuvai žymia dalimi priklauso nuo lietuvių tėvų.

Čia tėvams talkon gali ateiti ir lietuviška knyga. Tačiau tėvų pareiga svetimas mokyklas belankanti jaunimą sudominti ta knyga, kad jis ją pamėgtų ir beskaitydamas persimtu lietuvišką dvasia.

Kiekviena lietuvių šeima, išleisdama i svetimą mokyklą savo vaiką turėtų giliai įsidėmėti, kad tasai vaikas išleidžiamas kelin, kuriuo beidamas tegali toli nuo lietuviškų reikalų, o ne prie jų artėti ar jais persiimti. Jei tėvai neatsi tulkon, jei jie nerias laiko padėti vaikui, svetimu keliu beidamas jis gali pasiekti kryžkelę, iš kurios grįžimas i Lietuvą gali pasidaryti nemanomas.

Kauno vaizdas Lietuvos laisvės metais.

VEIKLA

* VLIKO Vykdomosios Tarybos pirmininkas K. Zalkauskas rugpjūčio 21 d. iš Jungtinių Amerikos Valstybių atvyko VLIKO būstinė Vokietijon ir perėmė VT pirmininkavimą. Vykdomoji Taryba šlaip pasiskyrė pareigomis: pirmininkas ir Lietuvybės išlaikymo Tarybos Valdytojas Karolis Zalkauskas, Užsienio Reikalų Tarybos Valdytojas Dr. P. Karvelis, Informacijos ir Revendikuojamųjų Sriedių Valdytojas doc. M. Brakas, Finansų Tarybos Valdytojas T. Sidiskis.

Prieš išvykdamas Europon VLIKO Vykdomosios Tarybos pirmininkas K. Zalkauskas apkanė Lietuvos [galitą minister] Vasingtone P. Zadeikį ir su juo kalbėjosi pagrindiniais Lietuvos laisvinimo klausimais. Be to, išvykdamas iš JAV Zalkauskas kalbėjo per Amerikos Balso slūstavą, pažymėdamas, jog šiuo metu kiekvieno lietuvių pagrindinis ir svarbiausias tikslas turi būti prisidėjimas prie Lietuvos laisvinimo. Lietuvos laisvinimo veiksmams, buvo pareikta radio kalboje, atsidėje sekla gyvenimą pavergtoje tėvynėje ir dirba, kad greičiau ateitų išlaisvinimo diena. Toliau VT pirmininkas pareiškė, jog tremtyje bus dedama pastangų rasti kalbą su kaimyniniais politikais ir rūpintis, kad Laisva Lietuva būsimoje laisvoje Rytų Europoje užimtų deramą vietą.

* Susitikus su Diplomatijos Seftu. Patriama, kad Lietuvos Diplomatijos Seftas min. St. Lozoraitis sutarė su VLIKO pirmininku artimiausiu metu susitikti ir aptarti su Lietuvos Diplomatais bendradarbiavimo klausimus.

* Min. Lozoraitis paskaita Tarptautiniame Institute Italijoje. Merane, Šiaurinėje Italijoje, įvyko Tarptautinio Instituto tyrinėti tautybių ir mažumų problemoms organizacinio komiteto sesija, kurios metu min. St. Lozoraitis skaitė paskaitą apie Instituto uždavinius, palciali paliesdamas benamiskumo problemą, kaip pasėk sąvietų vykdomo genocido. Šio Instituto organizacinio komiteto vadovauja min. St. Lozoraitis.

* Jau praėjusiam TREMTIES numerį buvo paminėtas VLIKO Vykdomosios Tarybos sudarymo faktas, pažymint, kad kai kurios grupės, jų siūlytam kandidatui negavus reikiamo balsų skaičiaus, pareiškė kustos nepasitenkinimo. Toliau buvo išreikšta viltis, kad tikėtina, jog laisvinimo darbas, bet ne asmeniškos ambicijos, turėtų būti vyraujančiu veiksniumi. Tačiau šitie lūkesčiai nepasitvirtino. Iš VLIKO pasitraukė Liet. Vienybės Sąjūdiu ir Lietuvių Fronto atstovai (Prapuolenis ir Ivinskis), pareiškėdami, jog dėl Brazilio neirinkimo VT (neišrinkime [žiūr] diskriminacija, — motyvuojama pareiškimuose), iš VLIKO pasitraukiančios abi minėtos grupės. Tačiau netrukus dėl Liet. Vienybės Sąjūdiu buvo atstovo Prapuolenio pasisakė kalbama sąjūdžio centro atstovai, VLIKO pirmininkui [teiktame rašte pažymėdami, jog Prapuolenio pasilegimui nepritaria ir jis toliau nelaukiamas Liet. Vienybės Sąjūdiu VLIKE atstovu. Einąs VLIKO pirmininko pareigas Dr. P. Karvelis, atsakydamas i Lietuvių Fronto ir Vienybės Sąjūdiu atstovų raštus pareiškė, jog Z. Ivinskio ir Prapuolenio pareiškime motyvacija dėl pasitraukimo iš VLIKO prasilenkia su tikrove, nes pasitraukimo motyvas tėra tik vienas — dėl Brazilio neirinkimo Vykdomojon Tarybon.

Ryšium su įvykiais VLIKE Lietuvių Frontas JAV nurejo konferenciją, kurios metu pasisakė, jog LF tik tuo atveju grįžtų VLIKAn, jei LF bus pripažinta teisė Lietuvių Frontui duoti Vykdomon Tarybon tokį atstovą, koks bus centro pristatytas (kadangi VLIKO Vykdomoji Taryba sudaroma ne skyrimu, bet rinkimo principu, tad, tankiniant LF pageidavimą, tektų pakeisti Vykdomosios Tarybos statutą, tuo pačiu iš jo pašalinant rinkimo principą. Red.).

Lietuviškoje spaudoje ryšium su VLIKO Vykdomosios Tarybos sudarymu dėl dviejų grupių pasitraukimo pateikiamą įvairių komentarų. Dalis spaudos mano, kad pasitraukimas tegali įnešti pralaidėjimo, nes pasitraukusios grupės buvusios priešinigos susipratimui su diplomatais. Tačiau taip pat keliamas klausimas, ar iš viso įmanomas darbas, jei pirmumas teikiamas ne laisvinimo reikalui, bet siejamas su vieno ar kito asmens kuriame nors poste buvimu. Ir katalikiškieji laikraščiai, išskyrus DARBININKA, pažymi (DRAUGAS, TEVIŠKUS ZIBURIAD), kad laisvinimo darbe neturėtų vyrauti asmeniški ar grupiniai išrokavimai. Yra net keliančių klausimą dėl atgaivinimo Laikinosios Vyriausybės.

* Prašo atpalaiduojamas nuo pareigų Vlike. Lietuvos Laisvės Kovotojų atstovas Vlike, Simas Miglinas, centui padavė pareiškimą dėl atpalaidavimo iš einamųjų pareigų Vlike.

* Bendruomenėje. Rugpjūčio mėnesį Vokietijoje įvyko PLB Vokietijos Krašto Tarybos atstovų rinkimai. Išrinkti: Pr. Zundė, E. Simonaitis, A. Vensauskas, Keleris, t. A. Bernatonis, J. Gilmza, E. Žilius, A. Rukša, Dr. Grinius, J. Jurkaitis, J. Lukošius ir A. Survila. Rugsėjo 3. Hanoveryje įvyko Tarybos posėdis, kurio metu PLB Vokietijos Krašto Valdybon išrinkti: Pr. Zundė, E. Simonaitis, A. Vensauskas, E. Žilius ir J. Lukošius. Pirm. perrinktas Zundė.

* Rugsėjo 13—14 d. Londone įvyko pirmasis PLB Europos pirmininku suvažiavimas, kuriame aptarti glaudesnio bendradarbiavimo klausimai.

Savosios spaudos skiltyse

Vienybė ir ambicijos

Lietuviškoje spaudoje įvairiomis progomis teikiama pasisakyti dėl būtinumo išlaikyti VLIKĄ, kaip pagrindinę jėgą jungti Lietuvos laisvinimo darbus. Tik paskutiniu metu, iš VLIKo pasitraukus dviejų grupių atstovams (dėl vieno neišrinkimo VT), dalis spaudos keičia toną. Patiekiami ankstesni jos pasisakymai:

„VIENYBĖS reikalingumas šiandien yra akcentinis. Kieno asmeniškos ambicijos ar interesai atsisloja vienbei ant kelio, tokį ar tokius reikia smerkti kaip vienybės kenkėjų.“

DRAUGAS, 1952 liepos 31 d.

„VLIKAS buvo, yra ir bus lietuvių tautos politinės valios reikėju ir vykdytoja. Jis yra ir bus Lietuvos laisvinimo kovai vadovaujantis veiksnys.

Savo darbais Vlikas yra laimėjęs pagarbą, pasitikėjimą ir bent dalinį pripažinimą ir Vakarų demokratijų sostinėse.

Vlikas yra laimėjęs tautoje pasitikėjimą, nes jis yra sudarytas demokratiškais pagrindais. Jis yra apjungęs septyniąsias partijas, turėjusias savo atstovus demokratiškai visų žmonių išrinktose nepriklausomos Lietuvos seimuose ir tris rezistencijos partijas (sąjūdžius, R. e. d.), išaugusias okupacijos metu.“

DRAUGAS, 1952 sausio 24.

„VLIKAS ir DIPLOMATAI. „Abu pagrindiniai veiksniai — tautos valios reikėjas VLIKAS ir valstybinio aparato likučiai — turi būti branginami, nes laisvės kovoje jie vienas antrą papildė.“

TĖVISKĖS ŽIBURIAI, 33 Nr., rugpjūčio 21 d.

„Žinom, su kokiais nuomonių skirtumais Lietuvoje Taryba priėjo prie nepriklausomybės akto. Ir vokiečių okupacijai dvejas metus sutruko, iki grupės susikonsolidavo Vlikas. Bet skirtumas tarp mūsų ir kai kurių kitų nelaimingųjų tas, kad mūsų vis dėlto susiprantama. Susipratimas laimimas dideliomis pastangomis. Dėl to nevėliau jo laidooti pigiais šūkais ir sabotuoti.“

DARBININKAS, 1952 kovo 25 d.

„TENKA apgailestauti, kad jums nepavyko ta kaip tik kita medalis pusė — kiek VLIKas yra padaręs, kad šauksmas dėl paverttos tėvynės kančios ir naikinimo pasiektų pasaulio ausis ir širdis; kad surastų žmones ir organizacijas, kurios tą šauksmą toliau leistų ir aidais kartotų...“

Žinau daug VLIKo darbo ir asmeninių trūkumų. Bet moku juos suprasti, nes jie yra rezultatas daug pertemptų žmogaus nervų bei sulaužytos sveikatos...“

J. Brazaitis,

DRAUGAS, 1951, Nr. 288.

Vyt. Alantas

Ar gali būti geras lietuvis, nebekalbąs lietuviškai?

Vienas amerikietis lietuvis man pareiškė: „Tai kas, kad lietuvis nebekalba lietuviškai, bet vis tiek jis gali būti geras lietuvis.“

Tada aš paklausiau tą amerikietį: „Ar laiktingai paliks laiktingai, jei ji pradės vartioti kvarkus?“

Lietuvis, nebekalbantis lietuviškai, klausimas retkarčiais iškyla ir viešumoje. Iš pirmo požiūrio tai atrodo lyg ir būtų parankiausias bei galo paimtos problemos sprendimas. Jei nebekalbame išgelbėti kalbos, tai galbūt bent dvasiškai. Tegul žmogus kalba kaip nori ir kaip moka, bet tegul galvoja ir jaučia lietuviškai! Kitaip sakant padarykime kompromisą liežuviai, kad išgelbėtume sielą!

Vis dėlto tai yra desperatinis šaukimas, kurio pasiliko ant amerikoniško katilo krašto, tiems, kurie pasinėrė į to katilo padugnes. Lietuvis nebekalbąs lietuviškai yra nesamone. Tai nėra joks didžiulės nutautėjimo problemos sprendimas, o tik savęs apgaudinėjimas, o kartais, gal būtų, ir savo sąžinės raminaimas.

Pasakyti, kad tik per kalbą reiškiame tautybę, būtų tik kasdieninių bendrybių kartojimas. Nėra kalbos — nėra tautos. Mūsų ausinėm tai labai gerai suprato. Jie nepasakė: mes kalbėkime lenkiškai ir atgaivinsime savo tautą, bet jie šaukė: branginkime savo tėvų kalbą, nes tik tuo būdu mes priekšime lietuvių tautai! Tiesa, amerikoniškas apashtalai sako: jūs galite kalbėti kokiomis tik norite kalbomis, tik būkite geri Amerikos piliečiai. Tai yra amžinas daugumos kuždėjimas mažumai. Bet amerikinė dauguma gali ramiausiai kartoti, nes gerai žino, jog amerikoniškos katilais amžinai kurenasi ir jog jame mažumos turtas tirpsta. Ji daryti didelę klaidą, jei drausmę mažumoms kalbėti kaip jos nori. Uždraustas veisius visada saldesnis. Be to, amerikiečiai yra daugiau kaip 150 milijonų tauta. Ji žino, kad jos milžiniškos iešiuose visos tautybės taip gražiai „apsivalo“ nuo atsineštinių „dulkų“ ir taip pagrindiniai persidriba į geras amerikiečius, kad jai nėra ko vargintis kažin kokiomis privertinėmis priemonėmis vaikyti žmones į savo gardą...

Bet mes esame skaičiumi maža tauta ir tai patį šiandien išlaikyti po visą pasaulį. Jei susitiktume su sūkiu — nebekalbėkime lietuviškai, bet būkime geri lietuviai, — tai baigtume galutinę katastrofą. Slaures Amerikoje mes pradėtume kalbėti angliškai. Vokietijoje — vokiškai, Pietų Amerikoje — ispaniškai ir portugaliskai ir t. t. Kas tada mūsų bejungtų? Kuo mes besiskirtume nuo tų tautybių, kurių tarpe mes gyvename? Gal tai yra bėdos šūkis, bet už tai jis nėra mažiau pavojingas. Jei mes tą dėsniį pripažintume, tai tik sustiprintume kelią į nutautėjimą.

Lietuvis, kalbąs kitokia kalba ir nebekalbąs lietuviškai, gali būti palankus Lietuvai, gali ją užtiarti, gali eventualiai jos reikalams paaugti vieną kitą centą, bet jis nebesirgs ir nebesijausins dėl lietuvių tautos likimo, jis nebesijaus lietuvių bendruomenės narys, jis nebekoks grožėtis lietuvių menu, jis nebespašigs savo proseniųjų tėvynės. Lietuva jam bus tik geografinis są-

voka, daugiau nieko.

Svetima kalba į žmogaus dvasią įneša svetimą kultūrą ir dvasią. Lietuvių būtu- met nustumiama į šalį, o jos vietoje ima tarpiti kita tautybė. Per kalbą ateina domėjimasis reikalais bei kultūra tos šalies, kur gyvenama. Jei nebekalbame lietuviškai, nebesuprasi nei Maironio, nei Vaižganto, nei Daukanto. Jie bus mirę vardai. Jei nebekalbame lietuviškai, nebegalėsime skaityti lietuviškos spaudos, nebegalėsime sekti ir domėtis ne tik lietuvių tautos degančiomis problemomis, bet ir jos kasdieniais reikalais. Nebekokėdamas lietuviškai, pasiliksi kurdas ir aklas lietuvių. Tarp tavęs ir lietuvių tautos atstoto svetima tauta, kuri tau darys vis artimesnį ir brangesnį.

Žinau vieną kitą atsitikimą iš tremtinių bendravimo su jaunais, Amerikoje gimusia lietuviu, kurie nekalba lietuviškai. Daugiau, kas per tokį bendravimą pasiekia, tai sužadina vietinio simpatiją Lietuvai. Neteko girdėti, kad lietuviškai nebekalbąs jaunimas užsidėgtų noru mokytis lietuviškai. Galimas dalykas, kad iš tūkstančių atsirastų vienas kitas, kuris, atstodamas Lietuvai, panoręs parvažiuoti į savo tėvų kraštą. Šiaip čia gimęs jaunimas daugiausia nebekalba lietuviškai ir nesidomi Lietuva. Negali būti lietuvių, nebekalbantis lietuviškai: jei lietuvis nekalba lietuviškai, jis pasidarė amerikietis, austra-

lietis, brazilas ar uragvajietis. Iš nekalbančio lietuviškai lietuvių nepadarysi lietuvių nei kalbiškai, nei dvasiškai, nes jis nenori būti lietuvis. Lietuvis, nekalbąs lietuviškai, yra naivus sąjone arba, sakau, desperacijos šauksmas.

Ką bekalbėti apie tuos, kurie nekalba lietuviškai, jei čia ir tie, kurie dar gan gerai kalba savo tėvų kalbą, pasidarė karais aršesni amerikoniškai už pačius grynakraujus amerikonus. Tulas čia gimęs lietuvis (antrosios kartos) kalba lietuviškai kaip aš ir jūs, bet visa jo lietuvių apsiroba tik technika: jis liežuvį judina lietuviškai, bet visą jo galvą ir jautimus perėmė amerikoniškas. Jis yra aršesnis amerikonas už tą, kuris jau lietuviškai visai nebekalba. Amerika jam yra pasidariusi viskas, o Lietuva — niekas. Jis klausosi, ką tu jam kalbi apie Lietuvą, bet jauti, kad jo širdies jau nebesieki: — ji plaka tik Amerikai.

Kas iš to, jei višta, pasilikusi ant kranto, galvos: tegul mano vaikai, kurie nardo kūdros viduryje, kvarkis antšaki ir tegul turkskiai dumbie, bet kad tik savo širdyje pasiliktu geros vėstos! Tiesą sakant, ką daugiau lietuvis begal daryti? Ta savo logika ir anikių į krantą tačiau nebeprivilios. Lygiai toks pat likimas ir ti teorijai, kurios norėtų iš nebekalbantis lietuviškai lietuvių padaryti gerą lietuvių...

Gintaru Lietuva garsėjo senovėje

RAŠO ALG. SUOMIS.

Kas Lietuvoje nežino gintaro vertės? Gintaras Lietuvoje yra aukso. Dar finikių ir graikų pirkliai pirkę pas lietuvių gintarą. Tik gintaro pramonė išvystyta vėliau Rytprūsiose prie Samlandkietės. Ji tiesiasi nuo Pluvos iki Krancos. Naujoji pramonė davė nemažų pajamų, nes užsakymai atėjo iš Afrikos ir Azijos kraštų. Pas mahometonus ir neegrus gintaras laikomas šventu papuošalu. Negrams tai amuletas. Mahometonų Korane sakoma, kad maldinė grandis, panaši katalikų rožančiui, turi 33 arba 99 segmentus. Šie rožančiai ne tik nešiojami, bet žinoma prasme ir aukojami. Tada, taip pat grynai mahometonų paprotys, ne visoms žinomas. Kiekvienas mahometonas laiko ne tik pareigą, bet Dievo palaima, aplankyti pranašo Mahometo gimtąjį miestą Mekką, kur yra Kaaba, arba Medina, kur yra pranašo grabas. Mekka kas metalo aplanko iki 170 000 maldininkų. Maždaug tiek pat ir Medina. Kiekvienas tokių maldininkų turi ne tik rožančių maldai, bet laikoma Dievo palaima, jei kas savo rožančių aplankus kurį-minėtų miestų įmeta į jūrą. Tad turint šią aplinkybę galvoti, galima susidaryti vaizdą, kiek šie kraštai pareikalaus rožančių. Bus visai neperdėta, jei pareikalaus tokių grandžių padvigubėtą ar patrigubėtą. Atsižvelgiant į tai, kad tos rožančių pobūdis grandys gaminamos mašinomis, galima suprasti, kiek pinigų kraštui įėjo ir kaip stambi buvo ši pramonės šaka.

Šiandien gintaro pramonė Rytprūsiose buvo visai nuslopinta. Tik pastaroju metu, girdėti, ji bandoma atgaivinti.

Vėriniai bei grandys mahometonų kraštams sudarė gintaro pramonės pagrindą. Tačiau taip pat buvo didelis pareikalavimas įvairių gintarinų reitenybų. Tokios reitenybės yra gintare pasitaikę suakmenėję gyvūneliai, kuriems gintaras tapęs savotišku grabu. Kaip žinoma, gintaras yra medžių saka, suakmenėję dar rudosios anglies laikais. Medžio saka, tekėdama medžio kamieniu, patekdavo ir ant valbalių ir viradavo pastarųjų grabu. Pasitaikydavo, kad jie ir koki žibuti apklodavo. Tokie valbalių graba mėgėjų ir piniginių žmonių labai aukštai vertinami. Mokamos pasakiškos sumos. Viename tokiame gintaro gabaliuku, kuriame buvo palaidota prieš 20 000 metų blusa, kainuoja 25 tūkstančių dolerių. Žinoma, tai yra didelė reitenybė. Bet ir kitų valbalių graba kainuoja pasakiškus pinigus. Pz. vienas papuošalas su voru gintare, įstatytas į sidabrinius įtaisus, kaip kaklo grandis (gintaras 6x4 cm) kainuoja 400 dolerių. Taip pat mėgstami įvairūs gintaro papuošalai, kaip apyrankės, auskarai, kandikliai, laikams dėžutės. Bet tati yra mažos dalykai. Jų pareikalavimas nesustoja, nes juos daugiausia perkasi keliauninkai iš svetimų šalių kaip atminius.

Dabar didžiausi gintaro pirkliai yra amerikiečiai.

Visai nestebėtina, kad vokiečiai su pasididžiavimu kalba apie gintarą, kaip vokišką aukso šaltinį Lietuva jau senais laikais garsėjo gintaro prekyba. Red.)

Lietuvis, Palangoje, taip pat buvo įtaisytas keletas mažų gintaro dirbtuvių. Tik

Suomija baigia mokėti reparacijas

Spalio mėnesį Suomija baigia mokėti Sovietų Sąjungai reparacijas. Apie spalio vidurį bus sovietams reparacijų sąskaiton perduota 10 naujų Suomijoje pagamintų laivų ir tuo būdu Suomija bus baigusis nešti laivų uždidžiulę reparacijų našą. 1944 metais Suomija buvo priversta sudaryti su Sovietų Sąjunga taikos sutartį. Šitos priverstinės taikos sutarties pasirašymą lydėjo Suomijai pristata didžiulė reparacijų naša, kuri oficialiais duomenimis siekė 300 milijonų dolerių. Tačiau kadangi buvo vadovaujamasi 1938 metų dolerio kursu, tad, po valiutinio pakitimo, tikrumoje Suomijai teko reparacijų sumokėti ne mažiau kaip už 2,4 milijardą dolerių vertės. Reparacijos buvo mokamos įvairių gaminių pavidale. Suomijai teko įrengti visą eilę įmonių, ypatingai laivų gamybos, kad būtų nustatyti laiku atlikti sovietams priverstinis įsipareigojimas. Atsižvelgiant į nedidelį ir neturtingą kraštą, kokių yra Suomija, paskutiniomis metais Suomų tauta turėjo pakelti didžiulius ūkinis sunkumus. Suomija turėjo 4,5 milijono gyventojų. Žymenulį žemės turtą kraštas neturėjo. Didžiausios Suomijos turtai — miškai ir vandens gyvenija. Ši maža tauta, buvusio karo nuolat, netekusi Karelijos, kurią pagrobė Sovietų Sąjunga, tik didelių pastangų pasėkoje galėjo pakelti jai pristatą reparacijų našą. Netekusi Karelijos, Suomija turėjo išspręsti sunkią pabėgėlių problemą. Karelijoje gyveno dešimtadalis Suomų tautos, Karelija atplėšus sovietams, iš užimtų plotų suomiai pasitraukė ir neužimtas Suomijos sritis, slegiamas sunkios reparacijų naštos. Pokariniais metais Suomijai teko įkurdinti 480 000 suomių pabėgėlių iš užimtosios Karelijos.

Atsimintinas suomių-sovietų karas 1939 metais. Tada tauri suomių tauta buvo užpuolta sovietų ir ištisi Suomijos plotai buvo vykysio karo nuolinti. Už įvykdytą užpuolimą karą Sovietų Sąjunga Suomijai ne tik kad nemokėjo jokių reparacijų, bet, priešingai, priversdama Suomiją pasirašyti sunkias priverstinės taikos sąlygas, nepaprastai lėšvę mylinčią suomių tautą, priverė 1944 metais, sutikti atlikti Maskvai sunkiai bėpakiškus ūkinis bei gamybinius įsipareigojimus.

Džiugu, kad suomių tauta pajėgė pakelti jai pristemtus įsipareigojimus ir tuo apsisaugo nuo visiškos sovietų įtakos. Savo dideliu susilaikymu, darbuotumu ir laisvės pamėgimu Suomija gali būti gražiausiu pavyzdžiu kiekvienai tautai. Mums, lietuviams, Suomija taip pat gali būti aktyviausiu pavyzdžiu: ir ne nedidele tauta, bėdama vieninga ir nesusiskaldžiusi, gali savo laisvės labai atlikti nuostabių darbų.

Gintaras iš jūros buvo žvejojamas paprastomis priemonėmis.

Red. pastaba. Gintaro žinovai teigia, jog artėjas metas, kada gintaro rezervai žymiai sumažės ir jo vertė atitinkamai turės kilti. Yra net manančių, kad gali ateiti toks metas, kada gintaras, dėl savo retumo, gali tapti brangesnis už daugelį brangiųjų akmenų.

Gintaro pramonė Lietuvoje buvo apšėta. Židrint su vilnimi į ateitį, tektu turėti galvoje ir ši sritis. Gintaru Lietuva garsėjo senovės laikais, jis ir ateity neturėtų būti išleistas iš dėmesio. Red.

R. Spalis

Gatvės berniuko nuotyčiai

IŠTRAUKOS IS TREMTIES LEIDYKLOS JAUNIMUI IR SUAUGUSIEMS IŠLEIDŽIAMOS TO PATIES VARDŲ KNYGOS.

— Norėtum taip mokyti pastovyklauti? — Palaipinėje? — Žinoma. — Gera būtų! — Tai važiuojam. Lygiai po savaitės mano vietetas iškeliauja.

Berniukas papartė galvą.

— Ne.

— Kodėl?

Senis neis.

— Koks senis?

— Senis, — savo ruožtu nustebe patvirtino

Jonas.

— Gal tėvelis? — susiprato jaunuolis.

— Tas pats.

— Kodėl neis?

— Litų nėra.

— Hm. Pažiūrėsim. Nieko dar šiandien negaliu pasakyti, bet ryt turime skautų vadų — skiltininkų pasitarimą. Jei mums kiek atliktų pinigų, galėsime tave, Jonai, paimti ir be tų 25 litų.

— Jei tik nereikia litų, tai nors ir pragara.

— Gerai. Tai iki rytojaus. Vakare apie devintą valandą ateik į šią palapinę, tik, žinoma, ne per tvorą, bet pro vartus ir palauk manęs čia. O dabar einam.

Jonas nenoromis šlindo iš palapinės ir, sekdamas studentą, priėjo gatvę, kur, atsivėikindamas savo netikėtą nakties svečią, jaunuolis paklausė:

— Tau tėveliai nieko nesako, kad taip ilgai naktimis užtrunkai?

— Jie nežino.

— Nežino?

— Vasarą aš ant aukšto miegu.

— Sitaip? Tai labanakt, iki rytojaus, — užrakinęs vartus, studentas, lyg skubėdamas, tuojau iš-

tirpo medžių tamsumoje.

Jonas kurį laiką stovėjo nejudėdamas. Taip viskas netikėtai ir savotiškai nutiko, kad išsiblaškęs jis negalėjo susikaupti ir sugauti įvykio prasmės. Lig šiol buvo praręs tik prie dviejų dalykų: pasisekimo arba lazdu. Pasisekimo, atveju jis, susikišęs rankas, mėgdavo valandėlę švilpauti; lazdu gavęs, jis keikdavosi, minėdamas velnius ir kasydamas skaudamą vietą. Šį kartą gyvenimas parodė trečią išeitį, ir berniukas — tylėjo.

Jonas kurį laiką stovėjo nejudėdamas. Taip viskas netikėtai ir savotiškai nutiko, kad išsiblaškęs jis negalėjo susikaupti ir sugauti įvykio prasmės. Lig šiol buvo praręs tik prie dviejų dalykų: pasisekimo arba lazdu. Pasisekimo, atveju jis, susikišęs rankas, mėgdavo valandėlę švilpauti; lazdu gavęs, jis keikdavosi, minėdamas velnius ir kasydamas skaudamą vietą. Šį kartą gyvenimas parodė trečią išeitį, ir berniukas — tylėjo.

Jonas kurį laiką stovėjo nejudėdamas. Taip viskas netikėtai ir savotiškai nutiko, kad išsiblaškęs jis negalėjo susikaupti ir sugauti įvykio prasmės. Lig šiol buvo praręs tik prie dviejų dalykų: pasisekimo arba lazdu. Pasisekimo, atveju jis, susikišęs rankas, mėgdavo valandėlę švilpauti; lazdu gavęs, jis keikdavosi, minėdamas velnius ir kasydamas skaudamą vietą. Šį kartą gyvenimas parodė trečią išeitį, ir berniukas — tylėjo.

Jonas kurį laiką stovėjo nejudėdamas. Taip viskas netikėtai ir savotiškai nutiko, kad išsiblaškęs jis negalėjo susikaupti ir sugauti įvykio prasmės. Lig šiol buvo praręs tik prie dviejų dalykų: pasisekimo arba lazdu. Pasisekimo, atveju jis, susikišęs rankas, mėgdavo valandėlę švilpauti; lazdu gavęs, jis keikdavosi, minėdamas velnius ir kasydamas skaudamą vietą. Šį kartą gyvenimas parodė trečią išeitį, ir berniukas — tylėjo.

Jonas kurį laiką stovėjo nejudėdamas. Taip viskas netikėtai ir savotiškai nutiko, kad išsiblaškęs jis negalėjo susikaupti ir sugauti įvykio prasmės. Lig šiol buvo praręs tik prie dviejų dalykų: pasisekimo arba lazdu. Pasisekimo, atveju jis, susikišęs rankas, mėgdavo valandėlę švilpauti; lazdu gavęs, jis keikdavosi, minėdamas velnius ir kasydamas skaudamą vietą. Šį kartą gyvenimas parodė trečią išeitį, ir berniukas — tylėjo.

Jonas kurį laiką stovėjo nejudėdamas. Taip viskas netikėtai ir savotiškai nutiko, kad išsiblaškęs jis negalėjo susikaupti ir sugauti įvykio prasmės. Lig šiol buvo praręs tik prie dviejų dalykų: pasisekimo arba lazdu. Pasisekimo, atveju jis, susikišęs rankas, mėgdavo valandėlę švilpauti; lazdu gavęs, jis keikdavosi, minėdamas velnius ir kasydamas skaudamą vietą. Šį kartą gyvenimas parodė trečią išeitį, ir berniukas — tylėjo.

Jonas kurį laiką stovėjo nejudėdamas. Taip viskas netikėtai ir savotiškai nutiko, kad išsiblaškęs jis negalėjo susikaupti ir sugauti įvykio prasmės. Lig šiol buvo praręs tik prie dviejų dalykų: pasisekimo arba lazdu. Pasisekimo, atveju jis, susikišęs rankas, mėgdavo valandėlę švilpauti; lazdu gavęs, jis keikdavosi, minėdamas velnius ir kasydamas skaudamą vietą. Šį kartą gyvenimas parodė trečią išeitį, ir berniukas — tylėjo.

Jonas kurį laiką stovėjo nejudėdamas. Taip viskas netikėtai ir savotiškai nutiko, kad išsiblaškęs jis negalėjo susikaupti ir sugauti įvykio prasmės. Lig šiol buvo praręs tik prie dviejų dalykų: pasisekimo arba lazdu. Pasisekimo, atveju jis, susikišęs rankas, mėgdavo valandėlę švilpauti; lazdu gavęs, jis keikdavosi, minėdamas velnius ir kasydamas skaudamą vietą. Šį kartą gyvenimas parodė trečią išeitį, ir berniukas — tylėjo.

Jonas kurį laiką stovėjo nejudėdamas. Taip viskas netikėtai ir savotiškai nutiko, kad išsiblaškęs jis negalėjo susikaupti ir sugauti įvykio prasmės. Lig šiol buvo praręs tik prie dviejų dalykų: pasisekimo arba lazdu. Pasisekimo, atveju jis, susikišęs rankas, mėgdavo valandėlę švilpauti; lazdu gavęs, jis keikdavosi, minėdamas velnius ir kasydamas skaudamą vietą. Šį kartą gyvenimas parodė trečią išeitį, ir berniukas — tylėjo.

Jonas kurį laiką stovėjo nejudėdamas. Taip viskas netikėtai ir savotiškai nutiko, kad išsiblaškęs jis negalėjo susikaupti ir sugauti įvykio prasmės. Lig šiol buvo praręs tik prie dviejų dalykų: pasisekimo arba lazdu. Pasisekimo, atveju jis, susikišęs rankas, mėgdavo valandėlę švilpauti; lazdu gavęs, jis keikdavosi, minėdamas velnius ir kasydamas skaudamą vietą. Šį kartą gyvenimas parodė trečią išeitį, ir berniukas — tylėjo.

Jonas kurį laiką stovėjo nejudėdamas. Taip viskas netikėtai ir savotiškai nutiko, kad išsiblaškęs jis negalėjo susikaupti ir sugauti įvykio prasmės. Lig šiol buvo praręs tik prie dviejų dalykų: pasisekimo arba lazdu. Pasisekimo, atveju jis, susikišęs rankas, mėgdavo valandėlę švilpauti; lazdu gavęs, jis keikdavosi, minėdamas velnius ir kasydamas skaudamą vietą. Šį kartą gyvenimas parodė trečią išeitį, ir berniukas — tylėjo.

Jonas kurį laiką stovėjo nejudėdamas. Taip viskas netikėtai ir savotiškai nutiko, kad išsiblaškęs jis negalėjo susikaupti ir sugauti įvykio prasmės. Lig šiol buvo praręs tik prie dviejų dalykų: pasisekimo arba lazdu. Pasisekimo, atveju jis, susikišęs rankas, mėgdavo valandėlę švilpauti; lazdu gavęs, jis keikdavosi, minėdamas velnius ir kasydamas skaudamą vietą. Šį kartą gyvenimas parodė trečią išeitį, ir berniukas — tylėjo.

Jonas kurį laiką stovėjo nejudėdamas. Taip viskas netikėtai ir savotiškai nutiko, kad išsiblaškęs jis negalėjo susikaupti ir sugauti įvykio prasmės. Lig šiol buvo praręs tik prie dviejų dalykų: pasisekimo arba lazdu. Pasisekimo, atveju jis, susikišęs rankas, mėgdavo valandėlę švilpauti; lazdu gavęs, jis keikdavosi, minėdamas velnius ir kasydamas skaudamą vietą. Šį kartą gyvenimas parodė trečią išeitį, ir berniukas — tylėjo.

Jonas kurį laiką stovėjo nejudėdamas. Taip viskas netikėtai ir savotiškai nutiko, kad išsiblaškęs jis negalėjo susikaupti ir sugauti įvykio prasmės. Lig šiol buvo praręs tik prie dviejų dalykų: pasisekimo arba lazdu. Pasisekimo, atveju jis, susikišęs rankas, mėgdavo valandėlę švilpauti; lazdu gavęs, jis keikdavosi, minėdamas velnius ir kasydamas skaudamą vietą. Šį kartą gyvenimas parodė trečią išeitį, ir berniukas — tylėjo.

Jonas kurį laiką stovėjo nejudėdamas. Taip viskas netikėtai ir savotiškai nutiko, kad išsiblaškęs jis negalėjo susikaupti ir sugauti įvykio prasmės. Lig šiol buvo praręs tik prie dviejų dalykų: pasisekimo arba lazdu. Pasisekimo, atveju jis, susikišęs rankas, mėgdavo valandėlę švilpauti; lazdu gavęs, jis keikdavosi, minėdamas velnius ir kasydamas skaudamą vietą. Šį kartą gyvenimas parodė trečią išeitį, ir berniukas — tylėjo.

Jonas kurį laiką stovėjo nejudėdamas. Taip viskas netikėtai ir savotiškai nutiko, kad išsiblaškęs jis negalėjo susikaupti ir sugauti įvykio prasmės. Lig šiol buvo praręs tik prie dviejų dalykų: pasisekimo arba lazdu. Pasisekimo, atveju jis, susikišęs rankas, mėgdavo valandėlę švilpauti; lazdu gavęs, jis keikdavosi, minėdamas velnius ir kasydamas skaudamą vietą. Šį kartą gyvenimas parodė trečią išeitį, ir berniukas — tylėjo.

Jonas kurį laiką stovėjo nejudėdamas. Taip viskas netikėtai ir savotiškai nutiko, kad išsiblaškęs jis negalėjo susikaupti ir sugauti įvykio prasmės. Lig šiol buvo praręs tik prie dviejų dalykų: pasisekimo arba lazdu. Pasisekimo, atveju jis, susikišęs rankas, mėgdavo valandėlę švilpauti; lazdu gavęs, jis keikdavosi, minėdamas velnius ir kasydamas skaudamą vietą. Šį kartą gyvenimas parodė trečią išeitį, ir berniukas — tylėjo.

Jonas kurį laiką stovėjo nejudėdamas. Taip viskas netikėtai ir savotiškai nutiko, kad išsiblaškęs jis negalėjo susikaupti ir sugauti įvykio prasmės. Lig šiol buvo praręs tik prie dviejų dalykų: pasisekimo arba lazdu. Pasisekimo, atveju jis, susikišęs rankas, mėgdavo valandėlę švilpauti; lazdu gavęs, jis keikdavosi, minėdamas velnius ir kasydamas skaudamą vietą. Šį kartą gyvenimas parodė trečią išeitį, ir berniukas — tylėjo.

Jonas kurį laiką stovėjo nejudėdamas. Taip viskas netikėtai ir savotiškai nutiko, kad išsiblaškęs jis negalėjo susikaupti ir sugauti įvykio prasmės. Lig šiol buvo praręs tik prie dviejų dalykų: pasisekimo arba lazdu. Pasisekimo, atveju jis, susikišęs rankas, mėgdavo valandėlę švilpauti; lazdu gavęs, jis keikdavosi, minėdamas velnius ir kasydamas skaudamą vietą. Šį kartą gyvenimas parodė trečią išeitį, ir berniukas — tylėjo.

Jonas kurį laiką stovėjo nejudėdamas. Taip viskas netikėtai ir savotiškai nutiko, kad išsiblaškęs jis negalėjo susikaupti ir sugauti įvykio prasmės. Lig šiol buvo praręs tik prie dviejų dalykų: pasisekimo arba lazdu. Pasisekimo, atveju jis, susikišęs rankas, mėgdavo valandėlę švilpauti; lazdu gavęs, jis keikdavosi, minėdamas velnius ir kasydamas skaudamą vietą. Šį kartą gyvenimas parodė trečią išeitį, ir berniukas — tylėjo.

Jonas kurį laiką stovėjo nejudėdamas. Taip viskas netikėtai ir savotiškai nutiko, kad išsiblaškęs jis negalėjo susikaupti ir sugauti įvykio prasmės. Lig šiol buvo praręs tik prie dviejų dalykų: pasisekimo arba lazdu. Pasisekimo, atveju jis, susikišęs rankas, mėgdavo valandėlę švilpauti; lazdu gavęs, jis keikdavosi, minėdamas velnius ir kasydamas skaudamą vietą. Šį kartą gyvenimas parodė trečią išeitį, ir berniukas — tylėjo.

Jonas kurį laiką stovėjo nejudėdamas. Taip viskas netikėtai ir savotiškai nutiko, kad išsiblaškęs jis negalėjo susikaupti ir sugauti įvykio prasmės. Lig šiol buvo praręs tik prie dviejų dalykų: pasisekimo arba lazdu. Pasisekimo, atveju jis, susikišęs rankas, mėgdavo valandėlę švilpauti; lazdu gavęs, jis keikdavosi, minėdamas velnius ir kasydamas skaudamą vietą. Šį kartą gyvenimas parodė trečią išeitį, ir berniukas — tylėjo.

Dvejopi pabėgėliai ir dvejojpos teisės

Fordo Fondas Europos pabėgėlių reikalams paskyrė 2,9 milijonų dolerių ir beveik šiuose lėšų tvarkymą Austrijai Jungtinių Tautų Komisarui pabėgėlių reikalams, Dr. G. J. van Heuven-Goedhart.

Šia proga Fondo Valdytojas, Paul G. Hoffmann, pranešė Austrijai Komisarui, kad šios lėšos turi būti sunaudotos Europos pabėgėliams, be religijos ir tautybės skirtumo, suteikiant jiems galimybę įsikurti ir padedant papildomos emigracijos galimybių atveju. Jaunesnieji turi būti remiami pirmoje eilėje.

Štai vėl naujas pavyzdys Amerikos dosnumo bei noro padėti žmonėms, nustojojiems tėvynės. Tokių pavyzdžių praities istorijoje nežinoma ir neabejotina, kad kiekvienas pabėgėlis, nepamiršdamas UNRA ir IRO organizacijų suteiktos paramos bei globos, šią žinią prims su dideliu džiaugsmu ir dėkingumu.

Kartu, vienok, kyla ir visa eilė susimąstymų.

Spauda ypatingai pabrėžia, kad šios lėšos, aukotojo norą vykdančios, priešingai Jungtinių Tautų konvencijoms apie pabėgėlius nuostatomis, bus skiriamos ir vokiečių pabėgėliams. Visi Vokietijoje gyvenantys pabėgėliai svetims šaliai žino, kad vokiečių pabėgėlių skurdas yra nemažas ir kad naujų pabėgėlių masės kasdien plaukia iš rusų zonos į Vakarų Vokietiją.

Todėl tenka tik pasidžiaugti, kad ir šitie pabėgėliai pasinaudos Fordo Fondo lėšomis. Tačiau nenoromis kyla mūsų bendro pabėgėliškio skurdo palyginimai.

Mus, svetims, pabėgėlius nubloškė į visai svetimą kraštą, kurio kalbos, įstatymų, santvarkos, visuomeninio gyvenimo papročius mes anksčiau nepažinojome. Pabėgėliai vokiečiai, nenorint mažinti jų nelaimingo likimo, pabėgdami iš rytų zonos, tik pakelčia savo šalįje gyvenamąją vietą. Visi lygiai esame nustoje turtu ir bėgome dėl tų pačių priežasčių, nuo to paties visam pasauliui gresinčio priešo, negalėdami pavieniai savo silpnomis jėgomis tam priešui realiai pasipriešinti.

Daugelis mūsų išvyko užjūrį; vokiečių irgi išvyko ir vyksta tenai. Visi šie žmonės patenka užjūryje juos priimančiose šalies globon. Emigracijos atžvilgiu esame, tur būt, maždaug lygioje padėtyje. Reikalas liečia tuos, kurie dėl ligos, sveikatos, emigracijos sunkumų ar kitų priežasčių liko Vokietijoje. Mėgėsimė palyginti jų likimą su vokiečių pabėgėlių likimu, liudami vien materialinę gyvenimo pusę. Kiekvienam aišku, kad kultūrinio atžvilgiu pabėgėlis vokiečis neįdauja jokių nuostolių: ir naujoje gyvenamojoje vietoje jis randa tą pačią savo gimtąją kalbą, knygas, spaudą, tas pačias mokyklas ir tas pačias programas jose. Ir pilietybės bei laisvės, kaip ir sukurto teisų, pabėgėlis vokiečis irgi nenustoja. Visi keliai, visos galimybės jam atviros, visos lengvatos jam teikiamos.

Svetims, padėtis kitokia
Apie vietos gyvenimo nusiteikimą ne tik prieš svetims, bet ir aplamai prieš pabėgėlius, nekaltėsim, nes tokie reiškiniai sutinkami ir kitose šalys. Panagrinėkime vien elementarines įsikūrimo sąlygas.

IRO veikiai pasibaigus, užsieniečiams

— Kelinta dabar valanda? — paklausė.

— Gal į smulkę rengiesi, murmtelėjo motina, nesį nesiprausęs. Bent diržu kartais nupraustum: išnešdama kieman kibirą, kur, susitikusi kaimynę, pradėjo dalytis dienos rūpesčiais.

Jonas, neturėdamas ką veikti, siurbtelėjo vieną kitą gurkšnį vandens, bet, dar labiau sužadinęs apetitą, dirstelėjo, ar tėvas greit baigs darbą. Pastarasis, tartum pajutęs sūnaus žvilgsnį, nukreipė į jį galvą. Žmonos priekaitas šį kartą netikėtai giliai sužeidė jo širdį.

— Tu, Jonuk, taip smarkiai nelaksty, matai, sublogęs.

Berniukas nieko neatsakė, tik, pastebėjęs prie durų kabančią tėvo švarką, atsargiai, kad tas nepastebėtų, apgraibę kišenės, ieškodamas tabako. Deja, kišenės buvo tuščios.

Kiek patylėjęs tėvas prašneko:

— Tu manai, aš pragėriau savo pinigų. Tikėk, tik du litų, o daugiau kiti statė, ypač tas naujasis. Akulis. Ne todėl neturim pinigų, kad aš geriu, motina perdeda, bet todėl, kad darbo nėra. Vieta netikusi. Neturtingi žmonės aplink, patys taisosi, o aš neturiu visų įrankių. Mat, kas.

— Kai neši būtus, pasidairyk, gal kur rasi nuorūką. Velniskai rūkyti traukia, atneš.

Prisiminė vaikas, kad dar turi kiek ant aukšto, bet nutarė nesakyti — prikibs paskui motiną: iš kur, kaip, ką darai su tabaku; tai tik burbtelėjo: — Paieškiosiu.

— Paieškok, Jonuk, štai ir batai gatavi. Iėjo motina.

— Jonuk, pirmą tegu sumoka, kitaip neduok batų, tegu čia ateina akių svilinti. Žinau aš, tuoj užgiedos: kitą kartą, balandėli, smulkių neturiu. Bėgdamas pro krautuvę, paimk kilogramą duonos pinigų nėra. Grįžtelėjo galva į namus, bet ar par pinigų nepamesk. Geriau tada namie nesirodyk, liksi tokį galvažudį kieme, per minutę jis už litą pagrasės motiną.

— Palauk, — dar žuktelėjo, bet buvo per vėlu.

Vaikas jau dūmė gatvę, o ten, jei ir girdejo, tai gino dar beviltiškai lygtis.

nebegrižo.

Moteris tik subarė vyrą:

— Balandėli, gal po valandėlės užbėgsi, — mė-

patarta įsijungti į vokiečių ūkį. Kitos išelties neliko. Tačiau kokie sunkumai, palyginus su vokiečiais, stojasi įsikūrimo kelyje. Pastogė ir darbas — kiekvieno įsikūrimo pradžia. Kokia praraja skiria čia mus nuo pabėgėlių vokiečių.

Vakarų Vokietijos vyriausybė, visų konfesijų bažnyčios, labdaros organizacijos, vokiečių Raudonasis Kryžius ir platieji Vakarų Vokietijos visuomenės sluogsniai rūpinasi savais ir pirmoje eilėje savais pabėgėliais. Jiems įkurta atskira ministerija, jiems padėti leidžiami specialūs įstatymai, jiems teikiamos įvairios lengvatų, jų padėčiai palengvinti sėkmingai šaukiamasi svetimų kraštų pagalbos. Tik Sveicarijos Caritas, pav. išleido Vokietijos šalpai 12,3 mln. šveicarų frankų.

Tuo tarpu svetims pasaulis lyg ir linkęs pamiršti, nes kas gi rūpinasi ir padeda mum? Pirmoje eilėje mes patys pagal savo išgales ir sugebėjimus, mūsų užjūrio labdaros organizacijos ir Austrijos Jungtinių Tautų Komisarai pabėgėlių reikalams. Su dideliu propagandos triukšmu paskelbtas įstatymas dėl išvietintųjų svetims teisės padėties (Gesetz über die Rechtsstellung heimatloser Ausländer im Bundesgebiet — Bundesgesetzblatt, Teil I, N. 19—1951), neva sulgydas užsieniečių su vokiečiais, praktiškų rezultatų nedavė.

Teigiamos šio įstatymo pusės — Vakarų Vokietijos pasižadėjimas neįduoti mūsų prieš norą mūsų gimtiesiems — dabar komunistiniams — kraštams, bet su išimtimi, jog šis įsipaigojimas nebus taikomas asmenims, gresiantiems Vakarų Vokietijos saugumui; suteikimas mums socialinės globos bedarbių ir beturčių pašalpos pavi-

Rūpintis imigracinėmis galimybėmis Amerikon

Rugsėjo 1 d. DP Komisija, kuri rūpinosi užsieniečių tremtinių įvažiavimu Amerikon, uždarė Vašingtono veikusias savo įstaigas, kadangi laiko atlikusi savo uždavinius pagal veikulus įstatymus numatytam skaičiui užsieniečių imigruoti į JAV. Keturių paskutinių metų būvyje į Jungtines Amerikos Valstybes imigravo 339 494 tremtiniai užsieniečiai ir 54 744 vokiečių kilmės asmenis iš Rytų Europos kraštų. Įstatymas, suteikęs galimybę Amerikon imigruoti tremtiniams, nustojo galios šių metų rugpjūčio 31 dieną. JAV prezidentas Trumanas buvo kongresui pasiūlęs veikulą įstatymą prašyti, kad tuo būdu sekančių trejų metų būvyje būtų sudarytos sąlygos JAV imigruoti 300 000 užsieniečių, tačiau kongresas prezidento siūlymų nepitarė ir jį atmetė. Susirinkus naujam kongresui, kuris bus sudarytas lapkričio 4 d., numatoma iš naujo pateikti svarstyti Trumano planą dėl imigracijos galimybių į Jungtines Amerikos Valstybes.

DP Komisijos patariamoji taryba, kuri buvo sudaryta iš krikščionių ir žydų organizacijų atstovų, rugsėjo pradžioje atskirai raštu kreipėsi į prezidentą Trumaną, išreiškėdama apgalvestąvą dėl DP Komisijos veiklos baigimo tokiu metu, kada Europoje, neturi savo pastogės ir netekę tėvy-

— Vaikas juodas kaip velnias, tur būt, jau mė-pūtusių kišenių, ir staiga atsisėdo prie agrastų krūmo.

— Aš palauksiu, teta, gali citi pas kaimyną iš-mainyti.

Paskutinė viltis žlugdo, piktai atkišo jam zocentų.

— Te, žiūrėk, kad man atnešum gražos.

— Būtinai. Kaip Dievą myliu atnešiu. Tuoj, — kartojo visomis jėgomis slėpdamas pasiten-

kinimą.

Moterėlė tik sunkiai atsiduso, nesijudindama

akimis palydėjo išeinantį iki pat vartų ir tuoj iš-leido šunį, kuris kaukdamas nusivijo berniuką.

— Gera kartais ir šunį turėti, — pagalvojo grįž-

dama į kambarį, kur po minutes cypdamas ir šoki-

nėdamas jau tik ant trijų kojų atslubavo ir šuva.

Tuo tarpu didvyris, slėpdamas pasitarnavusią

laidyklę, skubėjo į krautuvę. Pakeliui pamatė prie-

šais einantį su popirusu dantys gražiai apsisuklųs

vyrą.

— Ponas, kelinta valanda?

Paklaustasis nustebež žvilgtelėjo į berniuką, bet motina.

pakreipė savo kairę ranką:

— Be penkių minučių dvylika.

— Gal ponas popirusą paskolinsite?

— Lazdų, jei prašytum, mielai duočiau tokiam,

— ir vyras nužingsniavo.

— Velnias! — Jonas iškisio liežuvį, pasidairė

akmens, bet neradęs, dėjo bėgo toliau.

Pagalui krautuvę. Pro langą pažvelgė į vidų.

Tuščia. Mėgino atsargiai verti, kad nesuskambėtų

sodą, paskui į saulę. Velniskai ilgai ji žiandien ne-

nusileidžia, tartum užsikabinusi stovi vienoje vietoje

Kad taip galvą laidyklę ją paraginti!

Pradėjo spėlioti laiką. Gal jau trys, o gal ir pen-

kios, gal žmonių laikrodžiai blogai eina.

Nusileido žemyn, priejo prie sodo, įkišo galvą

visą krautuvės turtą ir sustojo prie lango, kur ga-

vią vieną kitą tarpą, bet tarp medžių ir krūmų ne-

lėjo kiaušiniai. Proga buvo gera. Gavęs duonos, pu-

matyt nei studento, nei palapinės.

— Ar į sodą nori? — paklausė balsas iš už nu-

garos.

Berniukas žaibo greitumu apsisuko. Prieš jį sto-

vėjo naujasis tėvo draugas, Akulis. Kaip jis galėjo

dale bei įsipaigojimas taikyti, mums tas lengvatas, kurios ir šiaip, be šito specialaus įstatymo, buvo taikomos svetims.

Visais kitais atvejais propagandinė lygybė liko popieriuje: pav. teisė laisvai verstis savo amatu ar profesija tiek asunkinta diplomų pripažinimo ir atitinkamų profesinių korporacijų sutikimo procedūra, kad, tur būt, tik labai mažam skaičiui pabėgėlių svetims šalių pavyko pralaužti tas blurokratinės užtvanas.

Sitokia aplinkybė dar nebūtų lemiama, jei Vakarų Vokietijos Darbo Įstaigos iš tikro realiai traktuotų mus taip, kaip savuosius, t. y. leistų mums įsijungti į jų ūkį. Praktikoje, deja, tai nepasiekiamo svajonė. Nors ir neturima konkrečių platusių duomenų, galima neįkylstant tvirtinti, kad vos vienas kitas pabėgėlis svetims šalis, dažniausiai sudaręs mišrią šeimą, yra gavęs pastovų darbą (pagal savo specialybę), vokiečių imonėje ar įstaigoje.

Dažniausiai po beviltiško stumdymo Darbo Įstaigos koridoriuose, ieškoma ir surandama darbo kurioje nors alijant įmonėje ar įstaigoje, kur skirtum nedaro. Tačiau ar tai galima pavadinti įsijungimu į vokiečių ūkį? Anaipol.

Pasitaiko atsitikimų, kad vienas kitas Darbo Įstaigos valdininkas pareiškia svetims šaliui, esą, jis negalės tikėtis gauti darbo pagal savo specialybę ir tuo deklaruosia jį į padienio darbininko padėtį.

Štai kur glūdi, tur būt, svarbiausioji ne-lygybė tarp pabėgėlių svetims šalių ir vokiečių.

Darbo ieškojimas yra surištas su mažes-nėmis ar didesnėmis kėlonėmis, tad ir čia traktavimas nėra lygus, nes vokiečiai pa-

nių, milijonai žmonių laukia užjūriuose įsiku-rumo galimybių. Patariamosios tarybos atstovai spaudai pateiktose informacijose pareiškė, jog dėl visos galimos pastangos, kad būtų priimtas naujas įstatymas, sudarąs galimybes tremtiniams imigruoti į JAV.

Peržiūrė imigracijos politiką į USA
Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas Trumanas sudarė 7 asmenų komisiją, kuri turės uždavinį peržiūrėti imigracinę poli-tiką. Ta proga Trumanas atširai pasisakė prieš kongresui priimtą McCarran imigraci-jos įstatymą, kurį prezidentas buvo veta-vęs. Naujoji komisija, vadovaujama Philip Perlman, Trumano pavedimu turi iki 1953 metų sausio 1 d. paruošti siūlymus, kurie būtų pagrindu naujam imigracijos į JAV įstatymui.

TOLIMESNIS TREMTIES LIKIMAS

priklauso ne vien nuo laikraščio redakci-jos, bet ir nuo skaitytojų laiku atsiskaity-mo už gaunamą laikraštį. Metai jau eina prie pabaigos, beliko tik trys mėnesiai, o dar žymi TREMTIES prenumeratorių dalis nėra atsiskaitę. Atsiskaitymas už šiuos me-tus parodys, ar toliau įmanu TREMTI leisti. Laukiamas Tamsos prenumeratorių pa-dėngimas, jei tatal iki šiol nėra padaryta.

— Kurią tik sritį nepažvelgsi, visur toll gražu nesame lygiai traktuojami.

Daug kam iš mūsų gresia nedarbinga se-natvė ir štai IRO ir Pasaulinės Bažnyčios Tarybos lėšomis Dornstadte, prie Ulmo tapo įsteigta senelių prieglauda. Šios įren-gimul įleista net du milijonai markių, ta-čiau ir ten vos 250 lovų, t. y. pusė vietų rezervuota svetims šaliams. Priėmimo am-žius: moterims nuo 60 ir vyrams nuo 65 metų.

Stal kodėl, perskačius žinutę apie For-do Fondo auką, ne vienam svetims šaliui pabėgėliui kyla susimąstymai.

Tačiau netenka abejoti, kad mums va-dovaujančios organizacijos, be aukštosios politikos, rūpinasi ir mūsų kasdieniniu li-kimu ir yra jau padariusios žygių, kad, dalinant šias skirtingas Amerikos gėrybes, ir mes svetims šalių — pabėgėliai nebūtume pamiršti.

J. B.

Kai tik pardavėja nusisuko, žaibo greitumu iš-tiesė ranką ir kiaušinis, vikriai vieno piršto stum-telėtas, atsidūrė rankovėje, bet rankos jau nespėjo atitraukti, nes moteris dirstelėjo, tačiau berniukas

nevirptelėjęs jau rodė pirštą į saldinius:

— Kiek šitas vienas?

— ro centų.

— Velnias, brangu, nereikia.

Ramiai su kiaušiniu rankovėje atitraukė ranką, paėmė porą irisų ir sumokėjęs išėjo.

Gatvėje vėl sustabdė porą žmonių, patikrino valandą, pagavo nuo žemės keletą nuorūkų ir su visais tais turtais atsidūrė prie namų, bet pirma, už-lipęs ant aukšto, paslėpė kiaušinį, ridikus ir tik paskui įslinko į tėvų rūšį.

Kol motina tvarkė duoną, atsargiai, kad ji ne-pastebėtų, pakišo tėvui surinktas nuo žemės bran-genybes, kuris atsidėkodamas draugiškai patapšnojo sūniui per galvą.

— Tu jam kartą liepk nusiprausti, — pastebėjo

Tai buvo tokia pavojinga vaikui tema, kad, griebęs jam skirtą duoną, kaip vėjas išdūmė prie paslėptų valgių.

Nuraminęs alkį, iš savo aukšto posto pažiūrėjo į vieną, į kitą pusę, kur vienuir pamatė savo drau-gaus bespardančius kamuolį, kitur darbininkus, ka-sančius šulinį, tačiau šį kartą nei vienas nei kitas dalykas nepatrakė jo. Žvilgtelėjo pro stogo skylę į

Tuščia. Mėgino atsargiai verti, kad nesuskambėtų

sodą, paskui į saulę. Velniskai ilgai ji žiandien ne-

nusileidžia, tartum užsikabinusi stovi vienoje vietoje

Kad taip galvą laidyklę ją paraginti!

Pradėjo spėlioti laiką. Gal jau trys, o gal ir pen-

kios, gal žmonių laikrodžiai blogai eina.

Nusileido žemyn, priejo prie sodo, įkišo galvą

visą krautuvės turtą ir sustojo prie lango, kur ga-

vią vieną kitą tarpą, bet tarp medžių ir krūmų ne-

lėjo kiaušiniai. Proga buvo gera. Gavęs duonos, pu-

matyt nei studento, nei palapinės.

— Ar į sodą nori? — paklausė balsas iš už nu-

garos.

Berniukas žaibo greitumu apsisuko. Prieš jį sto-

vėjo naujasis tėvo draugas, Akulis. Kaip jis galėjo

Tremties leidykos sukaktis spaudoje

TREMTIES Leidykos vienerių metų sukaktį plačiai paminėjo išsimui Vytuto Alanto straipsniu Clevelande (USA) išei-nantį DIRVA. Taip pat BRITANIJOS LIETUVIS atskirai E. Kazimieraičio straips-niu paminėjo TREMTIES Leidykos sukak-tį. Straipsnyje peržvelgiamos visos TREM-TIES Leidykos vienerių metų būvyje iš-leistos knygos. ELTA TREMTIES Leidy-kos metų barą paminėjo kronikine infor-macija.

SAVICKIO ROMANO ISTRAUKOS

TREMTIES Leidykos išleisto Jurgio Sa-vickio romano „SVENTŲJŲ LIETUVA“ iš-trauka (Jeronimo kelmynas) atspausdin-o BRITANIJOS LIETUVIS. Clevelandiškė DIRVA savo skaitytojams per du numerius pateikė Savickio romano pradžią.

NUMATOMAS IŠLEISTI MUZI-KOS KULTŪROS ŽURNALAS

Leidykla PASVAISTE (560 Grant Ave., Brooklyn 8, N.Y., USA) daro pasirušius išleisti muzikos kultūros žurnalui PAS-VAISTE. Žurnalo bendradarbiais numato-mi žymiausieli tremtyje esą lietuviai kom-pozitoriai ir muzikos kritikai. Žurnalą PASVAISTE numatoma leisti kas trys mė-nėsiai. Pirmąjį žurnalo numerį norima iš-leisti dar šiais metais lapkričio pabaigoje.

„GATVĖS BERNIUOKA NUOTY-KIAI“ JAU SPAUSDINAMI

Rašytojo R. Spalio TREMTIES Leidykos išleidiama didžulė apysaka „Gatvės Ber-niuko Nuotykių“ jau pradėta spausdinti ir, tikimasi, apie spalio vidurį bus pradėta iš-siuntinėti garbės prenumeratoriams ir TREMTIES atstovyboms.

Apie išleidiama knygą, kurios ištraukos buvo spausdinamos skautiškoje spaudoje, gražiai DIRVOJE ir kt. spaudoje atsiliepę skautų bendradarbiai, paakindamiesi įsigyti TREMTIES leidykos išleidiama R. Spalio „Gatvės Berniuko Nuotykius“.

EILIUOTA PASAKA VAIKAMS

Poetas Petras Pilka vaikams parašė eli-luotą pasaką ŽVIRBLIŲ INKILŲ. Ši pasaka, kur nedideliu tiražu išes šių metų pabaigo-je. Leidinio technikinė priežiūra atliekama TREMTIES Leidykos. Eiliuota pasaka vai-kams, kur bus 104 pusl., Vokietijoje ka-lnuos 1,5 DM, kitur 1,5 dol. Leidinys knygų rinkoje nebus platinamas. Norintieji šį lei-dinį įsigyti, kreipiasi į TREMTIES leidyką, arba tiesioginiai į autorių, kuris pasiekia-mas šiuo adresu:

Mr. Petras Pilka,
426 E. 5th St.,
So. Boston 27, Mass., USA.

„Lietuvių emigracija“

Tenka patirti, kad prie Göttingeno uni-versiteto veikia institutas ruošiasi išleisti vokiečių kalba brošiūrines apimties leidinį apie lietuvių veiklą emigracijoje. Leidinys pavadintas „Litauische Emigration“. Jame suglaustai žvilgtelima į lietuvių politinį gyve-nimą Lietuvoje, kiek plačiau sustojant ties politine veikla emigracijoje ir ją kritiškai vertinant. Spaudai paruoštame leidiny kalbama ir apie VLKO veiklą ir jo sudėti.

*) Irlas — tam tikra rūšis saldinių.

Tremties

Nr. 82

952. IX. 19.

Tremties prenumeravimo sąlygos:

Tremties išleista kartą mėnesį. * Pnumeratora Vokietijoje pusei metų 4 DM, 3 mėn. 2.2 DM. * Atskiro numerio kaina 85 Pf. * Pnumeratora kitur: Anglijoje pusei metų 16 tarptautinių kuponų, 3 mėn. 9 tarp. kuponai (užsisakoma tiesiogiai per leidyklą). * Australijoje pusei metų 12 šil., 3 mėn. 7 šil. * Amerikoje ir kitose šalyse pusei metų 1 dol. * Užsisakoma TREMTIES atstovybėse arba tiesiog per leidyklą šiuo adresu: TREMTIES, (13b) Memmingen, Postfach 2, Germany. * Skelbimai: iki 15 žodžių 2.5 DM. Svelkinimai ir užuokos 5 DM. Neapmokėti skelbimai nespausdinami. * Rankraščiai taisykloms redakcijos nuostatai, nesunaudojami. * Honoraras nemokamas. * Už atspausdintus straipsnius atsakomybės imasi TREMTIES redaktorius.

Progeležinės uždangos

TRUKUMAI „VISKUO PERTEKUSIOSE“

„Retai keičiami baltiniai...“

„Blogai pas mus rūpinamasi jaunų darbininkų gyvenimu. Štai mano brigados jaunūrininkai nuolat skundžiasi netvarka bendrabutyje. Lovos baltiniai keičiami retai, dažnai pritrūksta vandens, ne visuomet būna elektra...“ — TIESOJE skundžiasi Sialūjų statybos tresto Nr. 4 mūrininkų brigados brigadininkas I. Jankauskas.

Dėl kuro stokos nedirba malūnas.

„Pastaruoju laiku dėl kuro stokos beveik visai nutraukė darbą. Panemumo (Pandėlio) malūnas. Todėl kolūkiai ir kolūkiečiai, kuriuos anksčiau aptarnaudavo Panemumo malūnas, dabar priversti važti grūdus į kitus malūnus, esančius už 20–30 kilometrų“.

Blagai dirba batų dirbtuvė...“

„Ne geriau dirba Pandėlyje esanti Rokickio kombinato batų dirbtuvė... Pramonės kombinato vadovai Pandėlio batų

dirbtuvę aprūpina tik odu atliekomis. Pandėlio rajono gyventojai, norėdami užsakyti sau avalynę arba ją remontuoti, turi tai padaryti kituose rajonuose. Panašiai yra tuomet, kai norima pasisūti koki nors drabužį. Visame rajone nėra nė vienos siuvyklos!

TIESA, 1952 m. liepos 2 d.

AKCIJA PRIES AMERIKIEČIUS

„Nėra rašytojų, meno darbuotojų kilnesnio uždavinio, kaip demaskuoti šių dolerinių kraugerių žvėrišką veidą, ugdyti darbo žmones neapykantą jiems. Daugiau apybraižų ir apysakų šia tema!“

„Dar labai silpnai Amerikos imperiaлизmo demaskavimo tema atspindi Tarybų Lietuvos dailininkų kūryboje“.

TIESA, 1952 liepos 3 d.

Komunistų kongresas šaukiamas Maskvoje spalio 5 d., kuris, spėjama, gali pasisakyti ir tarptautiniais klausimais.

TREMTIES INFORMACIJA

Tautos šventės minėjimai buvo suruošti Hamburge gyvenantiems lietuviams. Pinneberge, Lübecke ir kitose stovyklose. Minėjimai pradėti pamaldomis. Įvykusiuse susirinkimuose, be paskaitų atlikto mėnėsines programos.

Mažai išemigruojantių. Šiuo metu Vokietijoje gyvenantių mūsų tautiečių retam kam pavyktų išemigruoti. Tik vienas kitas išvyksta Kanadon ar į Pietų Amerikos šalis.

Didelis džiovininkų skaičius. Vokietiečių statistiniai duomenys rodo, kad džiova sergančių bei sirgusių ir apgydytų vokiečių skaičius sudaro 0.5 (pusę) procento bendro gyventojų skaičiaus. Tuo tarpu užsieniečių tremtinių bei pabėgusių, palikusių Vakarų Vokietijoje, džiova sirgusių bei sergančių sudaro 15 procentų.

Išvyko ieškoti emigracinių galimybių. Rugpjūčio mėnesį iš Ženevos į Pietų Amerikos valstybes išvyko PICMME (tarptautinė emigracijos organizacija) direktorius H. Gibson tartis dėl imigracinių galimybių Venecuelon, Brazilijon, Čilėn, Argentinon ir į kitas Pietų Amerikos šalis.

Prašo nesikreipti emigraciniams reikalais. Bad Godesberge prie Bonnos veikiantį Auksčiojo Komisaro pabėgėlių reikalams įstaiga prašo užsieniečių tremtinių informuoti, kad ši įstaiga visai nesirūpina emigraciniams klausimais, jos uždavinys tėra teisinė pabėgėlių globa.

Stop genocida. PLB Vokietijos Krašto Valdyba pradeda platinti Lietuvių Tautinės Martirologijos skyriaus Amerikoje išleista ženklišką kovai su genocidu (tautų naikinimu). Ši ženkliškė, išskyrus Ameriką ir Kanadą, platins Vokietijos Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdyba.

100 dolerių galima perlaida siųsti. Pagal vokiečių amerikiečių susitarimus nuo šių metų rugsėjo 1 dienos galimas piniginių perlaidų siuntimas iš Vokietijos Amerikon ir iš Amerikos jų gavimas Vokietijoje. Vokietijoje gyvenąs asmuo pagal veikiančius nuostatus gal gauti iš Amerikos perlaida siunčiamų dolerių (per mėnesį) iki 100.

Atstraičius amerikiečiai kariai? Vakarų Vokietijoje, Schleissheimo apylinkėse prie Müncheno, vienoje bombų išraustose duobėje rasti 5 skeletai amerikiečių karių, kurių kaukolės, pakaušio pusėje, pastebimos šūvių padarytos skylės. Manoma, kad kariai bus žuvę ar nužudyti paskutiniams karo metais, 1945. Skeletai perduoti tyrimams.

TREMTIES Redakcijai

TREMTIES Redakcija gavo iš 8591 Lietuvių Darbo Kuopos Vado laiška, kuris pateikiamas skaitytojams. Red.

Pranešimai, ieškojimai, skelbimai

Lietuviškos pokštėlės

Leidykla PASVAISTE, veikianti JAV, išleido dvi naujas, Broniaus Budriūno VYV Kvartero (veikiančio Detroit, Mich., JAV) įdainuotas patefonos pokšteles. Pokštėlėse įdainuota SAKSMAS/ALUTIS ir TĖV-NEI/SUBATOS VAKARELĖ.

Leidyklos adresas:

PASVAISTE, 560 Grant Ave., Brooklyn, N.Y., USA.

Nori susipažinti su Lietuvalte

Aleksas Jakutis, gyv. 470 Kains Ave., San Bruno, California, USA, nori susipažinti su merginomis 16-26 metų. Religija ir turtas nesvarbu. Atsakymų, visoms. Niekada nesu buvęs vedęs, pajamų į metus 5000 dol. Ne-

rūkau ir negeriu, sveikas. Siųskit foto, pagal susitarimą bus grąžinamos.

Rašyti:

Mr. A. Jakutis,

470 Kains Ave.,

San Bruno, Calif., USA.

Lietuvalte!

Jaunuolis, 29 metų amžiaus, pasiturintis gyvenąs Kanadoje, vedęs tikslu ieško mergaitės. Pagėdaučiau nuo 21 iki 26 metų amžiaus. Su pirmu laišku prašytąja nuotrauka.

Rašyti šiuo adresu:

Mr. Urba,

Box 546 Edmonton

Alta, Canada.

Ir Australijon emigruoti užkeliama vartai

Prieš kiek laiko Australijos vyriausybės narių buvo pareiškama, kad reikia mažinti Australijon imigraciją. Pastaruoju metu keliama klausimas kuriam laikui visiškai sulaukyti Australijon imigraciją.

Dėmesys TREMTIES leidiniams

Neseniai TREMTIES leidykla iš savo atstovybės Australijoje gavo laiška, kuriame rašoma, jog vienas tautiečių, gyvenąs anapus geležinės uždangos, per vieną knygyną ieško ketvirtjo Putino-Mykolaičio „Alturių Sešėly“ tomo. Jis girdejęs, kad laisvame pasauly kalbamos knygos ketvirtjo dalis pasirodžius.

Netrūkuso po to ir TREMTIES leidykla

pasiekė iš anapus geležinės uždangos laiškas, kuriame rodomas susidomėjimas TREMTIES išleistomis knygomis ir teiraujamasi, ar nebūtų galima jas įsigyti. Taip pat klausama apie „Alturių Sešėly“ ketvirtą tomo pasirodymą.

TREMTIES LIKIMAS priklausė ne vien nuo laikraščio redakcijos, bet ir nuo skaitytojų laiku atsiskaitymo už gaunamą laikraštį. Metal jau eina prie pabaigos, beiko tik trys mėnesiai, o dar žymi TREMTIES pnumeratorių dalis nėra atsiskaitę. Atsiskaitymas už šiuos metus parodys, ar toliau imanu TREMTI leisti. Laukiamas Tamstos pnumeratoras dengimas, jei tatal iki šiol nėra padaryta.

Garbės pnumeratoriai

TREMTIES Leidyklos jaunimui išleidiama rašytojo R. Spalio didelės intrigos apysaka „Gatvės berniuko nuotykių“ ir anksto užsiskė ir laikomi garbės pnumeratoriais šie asmenys:

- 15) Mr. M. Vansauskas, USA,
- 16) Mr. M. Simkus, USA,
- 17) Mr. A. Cesonis, USA,
- 18) Mr. Jer. Cienas, Kanada,
- 19) Mr. Vilijus Puodžiūnas, Kanada,
- 20) Mr. Kęstutis Grigalius, Kanada,
- 21) Mr. Mečys Abramaitis, Kanada,
- 22) Mr. Augustinas Kuolas, Kanada,
- 23) Mr. Kazys Žukauskas, Kanada,
- 24) Mr. Antanas Dirys, Kanada,
- 25) Jonas Rimelkis, Vokietija,
- 26) Genovaitė Mušinskienė, Vokietija,
- 27) Mr. J. Gledrys, Šveicarija,
- 28) 29) Sr. Donatas Kaka, Venecuela,

- 30) Miss Liudytė Česnaite, USA,
- 31) Miss Vida Stulpinaitė, USA,
- 32) Mr. Rimantas Petraltis, USA,
- 33) Mr. Gediminas Morkinas, USA,
- 34) Mr. J. Gerkėnas, USA,
- 35) Mr. Jonas Ciplickas, USA,
- 36) Mr. Povilas Abelkis, USA,
- 37) Mr. Walter Stuegis, USA,
- 38) Mr. Vytautas Stuegis, USA,
- 39) Mr. Ant. Janušonis, USA,
- 40) Mr. A. Maciukevičius, USA,
- 41) Mr. J. Kavallinis, USA,
- 42) Mr. V. Petrauskas, USA,
- 43) A. Skopas, Vokietija,
- 44) Olegas Gešventas, Vokietija,
- 45) 47) Mr. Jonas Sekys, USA,
- 48) Mr. Algimantas Adomkaitis, USA,
- 49) Mr. Raimundas Žičkus, USA,
- 50) Mr. Jurgis Gerneris, USA,
- 51) Mr. Cessy Sadeika, USA,
- 52) Mr. Juozas Naustėda, USA,
- 53) Mr. Juozas Jak, Kanada,
- 54) Mr. St. J. Dalius, Kanada,
- 55) Mrs. Ona Indrelienė, Kanada,
- 56) Miss Marija Vilčiauskaitė, Kanada,
- 57) Mr. Stasys Pakauskas, Kanada,
- 58) Mr. Aleksandras Ribskis, Kanada,
- 59) Mr. Vytautas Sendžikas, Kanada,
- 60) Mr. Jurgis Grabauskas, Kanada,
- 61) Lietuvių Skautų Brolijos Vadija Kan.,
- 62) Mr. St. Bakšys, Kanada,
- 63) Mr. Stasys Dabkus, Kanada,
- 64) Mrs. Ona Dabkienė, Kanada,
- 65) Mr. Julius Bakšys, Kanada,
- 66) Mr. A. Sova, USA,
- 67) Mr. Juozas Vėbrys, Australija,
- 68) Mr. Bronius Lukavičius, Australija,
- 69) Mr. Algisdas Serelis, Australija,
- 70) Mr. Balys Džiūnas, Australija,
- 71) Mr. Jonas Jasinas, Australija,
- 72) Mr. Dr. Nona Ilgicnė, Australija,
- 73) Mr. Vytautas Vosylus, Australija,
- 74) Miss Jūratė Linkevičiūtė, Australija,
- 75) Miss Birutė Jurgelionytė, Australija,
- 76) Mr. Augis Zamoškas, Australija,
- 77) T. Sidikis, Vokietija.

Skelbiamieji Garbės Pnumeratoriai gauti per: Mr. Augustiną Kuolą Kanadoje.

Mr. J. Česna USA, Mr. Jackievičius USA, per Mr. P. Lukošiuoną Australijoje ir tiesiogiai per TREMTIES redakciją. R. Spalio apysakai „Gatvės Berniuko Nuotykių“ pnumeratora dar prilima iki rugsėjo mėnesio 30 dienos. TREMTIES Leidykla.

TREMTIES ATSAKYMAI

Mr. A. Cepulius, JAV: Tamstos TREMTIES antrajam pusmečiui siųsčiau pnumeratora gauta.

Mr. V. Jurevičius, Anglijoje: Tamstos TREMTIES antrajam pusmečiui siųsčiau pnumeratora gauta. Adresas pakeistas.

Mr. A. Marmal, Anglijoje: Tamstos TREMTIES pnumeratorai padengti siųsčiau įmoka gauta. Pnumeratora padengta iki šių metų pabaigos.

Mr. V. Leonis, Anglijoje: Iškaitant paskutinį įmokėjimą Tamstos pnumeratora TREMTICIAI yra padengta iki metų pabaigos su kaupu. 4 kuponai permokėti, kurie panaudoti negalintiems pnumeratorams susimokėti ligoniams siunčiamos TREMTIES pašto išlaidoms padengti.

Mr. J. Adomaitis, Anglijoje: Tamstos TREMTICIAI siųsčiau pnumeratora 1952 metais gauta. Ačiū.

Mr. St. Juskenis, USA: siųsčiau pnumeratora TREMTIES II-jam pusmečiui gauta.

Mr. J. S-lui, USA: pnumeratora už oro keliu siunčijamą TREMTI gauta. Adresas pakeistas

X-sui, Vokietijoje: siųsčiau pinigai pnumeratorai USA gauti. Laikraštis nurodytu adresu siunčiamas.

Mr. J. Zaukai, USA: siųsčiau pinigai II-jam TREMTIES pusmečiui gauti.

L. Vokietijoje: Tamstos pnumeratora už TREMTI šiem metams ir likutis iš praėtų metų apmokėtas. Ačiū. Adresas pakeistas.

Mr. L. M., Anglijoje: TREMTIES pnumeratorai siųsčiau 18 kuponų gauti. Adresas, apie kurio netikslumas nieko neminite, patikslintas.

Mr. Kasparis, Anglijoje: Tamstos adresas pakeistas. Užsidariusiam „Romuvos“ klubui laikraščio siuntimas sulaukytas. Iškaitis iš praėjusių metų šių metų TREMTIES sąskaiton perkelta pnumeratorams likuti, už Tamstos priklauso gauti 28 kuponus pilnam šių metų pnumeratorams padengimui.

Mr. J. Bagdžiū, Anglijoje: per TREMTI Tamstos siųstas laiškas yra persiųstas nurodytam adresatui.

Mr. K. Puskunigui, USA: adresas pakeistas. Sekmės naujoje šalyje.

Mr. K. Rimkevičius, Kanadoje: adresas pakeistas. Tamstos prašytieji TREMTIES numeriai pasiūti, išskyrus 75, kurio pati redakcija stung.

Mr. P. Sumauskus, Anglijoje: Pnumeratora II TREMTIES pusmečiui gauta, adresas pakeistas.

Buitis sretur

Atsiskaukimas į lietuvišką visuomenę prof. Mykolo Biržiškos 70 metų sukakties proga 79 TREMTIES numeryje skaitytojai jau buvo informuoti apie prof. Mykolo Biržiškos, Lietuvos Nepriklausomybės akto signataro, 70 metų sukaktį, JAV, Los Angeles sudaryta komisija Prof. M. Biržiškos 70 metų sukakties minėjimą pravesti, kuriai artimai talkina Amerikos Lietuvių Tarybos Los Angeles skyrius.

Prof. M. Biržiška, nežūrint amžiaus ir gana sunkios materialinės būklės, ir toliau atsidėjęs dirba kultūrinį darbą, neišleisdamas plunksnos iš rankų jis ruošia veikalus mūsų tautai gyvybiniams klausimais. Kad pasiūti darbai Prof. M. Biržiškai būtų pakeilamesni, Sukakties Minėjimo Komisija ir Los Angeles Amerikos Lietuvių Tarybos skyrius atsiskaukimo kreipėsi į lietuvišką visuomenę aukų reikalu prof. M. Biržiškos pragyvenimui užtikrinti, kad jis galėtų savo jėgas skirti tiems darbams, kurių ėmėsi.

Emigracija į mltį

Kanada. Šių metų pavasarį iš Anglijos (Nottinghamo) į Kanadą išemigravo Vaclovas Vabalas ir Edmundas Budrys. Pirmasis gimęs prie Simno, antrasis Maželduose. Tik tris mėnesius naujieji emigrantai gyveno Kanadoje. Rugpjūčio 5 d., gavę darbo tabako ūkyje, vyko stotin pasiūti daiktų ir juos abu suvažinėjo auto mašina. Mašinos vairuotojas pasodintas kalėjiman, o žuvusieji V. Vabalas ir E. Budrys palaidoti Gelhi kapinėse.

Iš Australijos europiečiai imigrantai nori grįžti Europon

TREMTY jau buvo pateikiama informacija apie Australijoje pasireiškiantį nedarbą. Dabar redakcija gavo naujų informacijų, taip pat kalbančių apie nedarbą. Jau nemaža užsieniečių neturi darbo. Atleidimai pirmoje vietoje paliečia naujuosius emigrantus. Bedarbio pašalpa išmokama tokia maža, kad vos pakanka apmokėti nuomai. Ypač patenka į didelių sunkumų

darbo netekusios šeimos. Daug Australijon nuklitusių lietuvių žvalgois išvykti Amerikon. Australijoje sunkėjant galimybėms gauti darbo, jo netekusieji beveik kiekvienas grįžta Europon, jei tik būtų galima. Sydnejas ir Melbourne uostuose pasirodžius į Europą vykstantiems laivams, susidaro didžiulės eilės europiečių bedarbių, kurie prašosi, kad juos priimtų laivan ir nuvežtų Europon. J.R.

Keliais sakiniiais

Cekoslovakijoje mirusiems išima aukšnius dantis. Cekoslovakijos išdas jaučia aukso stoka, dėl to nutarta ji papildyti išimant mirusiems aukšnius dantis. Išleistas patvarkymas, kuriuo vadovaujantis dantų gydytojai tik tuo atveju turi teisę dėti aukšnius dantis, jei pacientas pasirašo, jog jis sutinkas, kad jam mirus dantis bus išimti ir padovanoti išdui...

Korėjoje žuvo 18 000 amerikiečių. Jungtinių Amerikos Valstybių gynybos ministras pranešimu iki šių metų rugpjūčio vidurio Korėjoje žuvo 17 915 amerikiečių karių, gi sužeistų skaičius siekia 83 177 ir per 12 000 dingusių be žinių.

Amerikos atromos punktai Australijoje. Australijos vyriausybė sutikus JAV, kaip ir buvusio karo metais, eilėje Australijos salų įrengs karines bazes.

Atomins sprogimas sovietuose. Eilė amerikiečių atominės energijos mokslininkų teigia, kad praėjusį rudenį (1951) Sovietų Sąjungoje įvykęs atomins sprogimas, kuris užregistruotas Montana atominių tyrimų laboratorijoje USA. Tikrai nenustatyta, ar tai buvęs atominės bombos bandymas, ar sprogimas atominių tyrimų imonėse.

Telsiunio požūriū Korėjoje nėra karo... Nors kariai, kovoją Korėjoje, reikia manyti, skaito ten vykstantį karą, tačiau amerikiečiai teisininkai priešo priešingos nuomonės. Tatal įvyko teisme, svarstant bylą priešais vieną gyvybės apdraudus bendrovę, kuri vengė išmokėti draudimą Korėjoje žuvusio kario artimiesiems, motyvuodama, jog įstatymas sako, kad vidaus apsaugos (policijos) nariui žuvus kare, gyvybės apdrauda nemokama. Telsmas į reikala pabrūžėjo iš kitos pusės ir išaiškino, jog telsiunio požūriū Korėjoje nevyksta karas. Toku būdu apdraudus bendrovė buvo priversta apdraudą žuvusiojo artimiesiems išmokėti...

Išžudė 6 milijonus žydų. Centrinės Žydų Tarybos Vokietijoje išleistoje knygoje pateiktai dokumentuoti duomenys apie žydų žudymus buvusio karo metais. Vokietijoje ir Hitlerio kontroliuotose valstybėse Europoje gyveno 8 milijonai 295 000 žydų, iš kurių išžudyta 6 milijonai 93 000 arba 72,4%. Knygoje nurodoma, be kitų šalių, jog Lietuvoje gyveno 150 000 žydų, gi paliko gyvų tik 15 000 (išžudyta 135 000), arba 90%.

Kasdien Vokietijoje pagamina 440 „Volks-wagenų“. Vakarų Vokietijoje populiariausia ir pigiausia mašina laikomi vadinamieji „Volkswagen“, kurių gamyba buvo pradėta dar Trečiojo Reicho laikais. Dabar šių mašinų, kurių nemaža paklausa ateina ir iš kitų šalių, kasdien pagaminama po 440.

Korėjoje bombardavimai su gyventojų išpėjimu. Kadangi komunistų kariniai telkiniai pradėti telkti Korėjos miestuose, kad tuo būdu užsimaskavus nuo JT lėktuvų, pastaruoju metu komunistų užimtos Korėjos dalyse Jungtinių Tautų aviacija, prieš vykdydama miestų, kur suteikti prieš kariniai telkiniai, bombardavimus, pirmiausia išmėto iš lėktuvų gyventojams išpėjimus, kad jie pasisląsintų iš savo gyvenviečių. Reikia manyti, jog šiuo patarimu greičiau pasinaudoja priešas, bandąs prisidengti miestų priedangą.

Kasą tušino iš „mėlės“. Bielefelde gyvenanti 27 metų vokiekaitė metu būvyje įstalgos, kurioje dirbo kaip kasininkė, kasą ištušino 50 000 DM sumoje. Tatal ji darsiui iš mėlės savo mylimajam, kuriam atiduodavusi vogtus pinigus. Kasininkė nubausta 11 mėnesių kalėjimo, o mylimasis nusižudė.

Subombardavo dirbtiną jėgąne? Siemet pavasarį buvo skelbiama, jog stiprus amerikiečių oro pajėgų daliniai subombardavę prie Mandžiūrijos sienos komunistų valdomoje Korėjos dalį esančią elektros jėgąne Yalu. Vėliau spaudoje pasirodė žinių, jog Jungtinių Tautų saugumo taryba turinti žinių, kad amerikiečiai bombardavę sovietų samoningai klaidinimui pastatytą netikrą Yalu „jėgąne“. Ir į ją tik 8 procentai numestų bombų pateikė. Kad bombardavimas vykęs netikros jėgąnės sprendžiama iš to, jog sovietų bombonešiai bombardavimo metu nė nebando pakilti iš savo netoli esančių aerodromų, gi sovietų siųstuvai samoningai davinėję klaidinančius signalus amerikiečių lakūnams, kaip kad buvusio karo metais anglų duodamais klaidinančiais signalais vadovaujamiesi vokiečių lėktuvai, vietoje Prancūzijon, nusileido Anglijos Doverio aerodrome.

Europos sujungimo klausimai pradėti svarstyti vakarų valstybių politikų. Už Europos sujungimo pasisakė ir Popiežius.

Tremties atstovybės

JAV:

Mr. M. Zablockas
Lithuanian Bookstore
3244 So Halsted St.
Chicago 8, Ill.

Mr. W. Stuegis
1037 Darrow Ave.
Evanston, Ill.

Mr. Vl. Pauza
1906—25th Str.
Detroit 16, Mich., USA.

Mr. B. Jackievičius
c/o „Pašvalstė“
560 Grant Ave.
Brooklyn 8, N.Y., USA.

Mr. Jonas Česna
212 — E. Illinois Ave.
St. Charles, Ill.

Australijoje:

Mr. P. Lukošiuonas
Box 1665 M., G. P. O.
Adelaide, S.A.

Mr. J. Glušauskas
35 Cator Str.
West Hindmarsh,
Adelaide, S.A.

Argentinoje:

Sr. L. Kančauskas
Calle Paso de Burgos 1783.
Avelaneda. Buenos Aires.

Belgijoje:

Mr. R. Poškevičius
87 Rue Verthois Montegnee,
Liez—Liege

Brazilijoje:

Sr. St. Jasellūnas,
Av. Churchill 94-11° S/110
Rio de Janeiro, Brasil.

Kanadoje:

Mr. Aug. Kuolas,
143 Claremont St.
Toronto, Ont.

Per šiuos atstovus galima užsiprenumeruoti TREMTI ir užsakyti kitus TREMTIES Leidyklos leidinius:

1) Putino Mykolaičio žymųjų romaną „Alturių Sešėly“;

2) Igno Šeinišaus „Kuprelį“;

3) Vytauto Alantono romaną „Pragaro Pošvalstės“;

4) R. Spalio novelės „Didžiosios Atgailos“. Visos knygos yra įristos drobėje. Kiti taltinkiniai: TREMTIS tur dvi visa eilę malonių taltinkinių JAV: Mr. J. Jasinskis So Bostone, Mr. J. Cienas Omaha, Mr. Pr. Pavilionis Rockforde, Mr. Vl. Petrauskas Wankegaw, kurie taltinkina ypač knygų paskleidimė. Per šiuos vietoje TREMTIES Bičiuliai gal įsigyti bei užsisakyti naujausius TREMTIES leidinius.